

DIAGNOZA POTENCJAŁU I POTRZEB CZYTELNICZYCH MIESZKAŃCÓW GMINY SUSIEC

DIAGNOZA POTENCJAŁU I POTRZEB CZYTELNICZYCH MIESZKAŃCÓW GMINY SUSIEC

opracowana na potrzeby realizacji przez Gminny Ośrodek Kultury w Suścu projektu pn. "Biblioteka jest wśród nas", dofinansowana ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025, Priorytet 4, Kierunek Interwencji 4.1, BLISKO-Biblioteka/Lokalność/Społeczność/ Kooperacja/ Oddolność

Przygotowanie diagnozy:

Agnieszka Hałasa

Zespół badawczy:

Pracownicy Biblioteki w Suścu oraz dyrekcja i pracownicy Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu

Susiec, listopad 2023 roku

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025

Spis treści

WSTĘP	5
ROZDZIAŁ I.....	8
GMINA SUSIEC I JEJ MIESZKAŃCY	8
ROZDZIAŁ II.....	11
BIBLIOTEKA I JEJ OTOCZENIE.....	11
REKOMENDACJE:	23
ROZDZIAŁ III.....	24
PLANOWANIE I PRZEBIEG BADANIA.....	24
ROZDZIAŁ IV.....	39
PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH.....	39
REKOMENDACJE	65
ZAKOŃCZENIE.....	66

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców wg kategorii wiekowych	8
Tabela 2. Liczebność szkół funkcjonujących na terenie Gminy Susiec.	10
Tabela 3. Księgozbiór bibliotek z Gminy Susiec w podziale na kategorie - rok 2022 i 2023.....	16
Tabela 4. Literatura zakupiona w 2023 roku do bibliotek w podziale na kategorie [szt].	16
Tabela 5. Czytelnicy w podziale na wiek.	17
Tabela 6. Czytelnicy w podziale ze względu na status na rynku pracy.	17
Tabela 7. Zbiory specjalne w 2022r.....	18
Tabela 8. Liczba odwiedzin, udostępniania na zewnątrz /wypożyczalnia i kwerend.....	18
Tabela 9. Działania obejmujące doskonalenie zawodowe pracowników bibliotek.	20
Tabela 10. Budżet biblioteki w Suścu w zł.	21
Tabela 11. Analiza SWOT bibliotek z gminy Susiec.....	38
Tabela 12. Podsumowanie ankiet [liczba osób].....	39
Tabela 13. Wykształcenie ankietowanych. [liczba osób]	40
Tabela 14. Główna aktywność ankietowanych mieszkańców Gminy Susiec.	41
Tabela 15. Pytanie nr 21. Czy Pan/Pani uczestniczył/uczestniczyła w imprezach/zajęciach organizowanych przez bibliotekę w Suścu?.....	53
Tabela 16. Pytanie nr 22. Jeżeli w poprzednim pytaniu padła odpowiedź NIE, proszę o informację dlaczego?.....	53
Tabela 17. Pytanie nr 26. Czy bierze Pan/Pani udział w imprezach/ zajęciach kulturalnych organizowanych przez inne biblioteki poza Gminą Susiec?	56
Tabela 18. Pytanie nr 28. Jeśli w poprzednim pytaniu padła odpowiedź TAK, proszę o wskazanie w jakich zajęciach / imprezach Pan/Pani brał/a udział i gdzie były organizowane ?	58
Tabela 19. Pytanie nr 31. Czy Pan/Pani chciałby/chciałby uczestniczyć w działaniach (projektach, inicjatywach itp.) obejmujących Pani/ Pana potrzeby i zainteresowania.....	59

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Najczęstszy sposób spędzania wolnego czasu dla Pani/Pana	41
Wykres 2. W jakich okolicznościach Pan/Pani czyta najczęściej książki?	42
Wykres 3. Dlaczego Pan/Pani nie czyta książek?	43
Wykres 4. Główny powód dla którego Pan/Pani czyta książki to:.....	43
Wykres 5. Jakie formy książek Pan/Pani preferuje?.....	44
Wykres 6. Ile książek Pan/Pani czyta w ciągu roku?	44
Wykres 7. Jakie gatunki książek Pan/Pani preferuje?	45
Wykres 8. Skąd Pan/Pani bierze informacje na temat tego, jakie książki czytać?	45
Wykres 9. Najczęściej Pan/Pani wchodzi w posiadanie książek poprzez:.....	46
Wykres 10. Jak często Pan/Pani wypożycza książki w bibliotekach?.....	46
Wykres 11. Pytanie nr 11. Ile książek rocznie Pan/Pani kupuje ?	47
Wykres 12. Czy wypożycza Pan/Pani książki w bibliotece w Suścu?	47
Wykres 13. Dlaczego Pan/Pani nie wypożycza książek w bibliotece w Suścu?	48
Wykres 14. Dlaczego Pan/Pani wypożycza książki w bibliotece w Suścu?	48
Wykres 15. Jak często Pan/Pani wypożycza książki w bibliotece w Suścu?	49
Wykres 16. Proszę wskazać najważniejsze powody dla których Pan/Pani chodzi do biblioteki w Suścu?	49
Wykres 17. Czy odpowiadają Panu/Pani godziny otwarcia biblioteki?.....	50
Wykres 18. Czy jest Pan/ Pani zadowolony z usług biblioteki w Suścu?	51
Wykres 19. Co jest dla Pani/Pana najważniejsze podczas odwiedzin w bibliotece?	51
Wykres 20. Jak ocenia Pan/Pani pracowników biblioteki w Suścu?	52
Wykres 21. Dlaczego Pan/Pani brał/a udział w imprezach/ zajęciach organizowanych przez bibliotekę w Suścu?	54
Wykres 22. Pytanie nr 25. Skąd Pan/Pani dowiedział/a się o imprezach organizowanych	55
Wykres 23. Pytanie nr 27. Jeśli w poprzednim pytaniu padła odpowiedź NIE, proszę o wskazanie dlaczego Pan/Pani nie udziału w imprezach/ zajęciach kulturalnych organizowanych przez inne biblioteki poza Gminą Susiec?.....	57
Wykres 24. Pytanie nr 30. Skąd Pan/Pani dowiedział/a się o zajęciach/imprezach organizowanych przez inne biblioteki poza terenem Gminy Susiec?	59
Wykres 25. Jaką rolę Pan/Pani mógłby/ mogłaby pełnić w takim działaniu (projekcie, inicjatywie) ?.....	60
Wykres 26. Ile czasu Pan/Pani mógłby/ mogłaby poświęcić na uczestnictwo w takim projekcie ?.....	61
Wykres 27. W jakich porach dnia/tygodnia, Pan/Pani mógłby/mogłaby uczestniczyć w takim przedsięwzięciu?.....	62
Wykres 28. Pytanie z wydzieranki: Jak oceniasz działalność biblioteki - Czy podoba się Panu/Pani oferta biblioteki w Suścu?	63
Wykres 29. Pytanie z wydzieranki: jak oceniasz działalność bibliotek z gminy Susiec?.....	64

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1. Szkolenia zespołu badawczego.	25
Zdjęcie 2. Warsztaty i szkolenia.....	27
Zdjęcie 3. Spotkania badawcze podczas organizowanych imprez.	29
Zdjęcie 4. Spotkania w szkołach.	31
Zdjęcie 5. Plakaty – piramida aktywności, mocne i słabe strony biblioteki, wady i zalety biblioteki.....	32
Zdjęcie 6. Wizyta w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Grabowicy.....	34

WSTĘP

Niniejsza diagnoza, jest efektem realizacji przez Gminy Ośrodek Kultury w Suścu projektu pn. "Biblioteka jest wśród nas", dofinansowana ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025, Priorytet 4, Kierunek Interwencji 4.1, BLISKO-Biblioteka/Lokalność/Społeczność/Kooperacja/Oddolność - (2023-2024) III nabór.

Celem realizacji zadań w ramach Kierunku interwencji 4.1. BLISKO jest wzmocnienie roli bibliotek jako „trzeciego miejsca” jednoczącego społeczność lokalną działaniami kulturalnymi, przyczyniającego się do rozwoju aktywnego czytelnictwa i uczestnictwa w kulturze¹. Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – służy²:

- rozwijaniu lokalnych partnerstw, w których wiodącym podmiotem jest biblioteka jako przestrzeń do spotkań, wspólnej pracy, działalności twórczej, promowania aktywności czytelniczej oraz odpoczynku i integracji społeczności;
- wzmocnieniu kompetencji pracowników bibliotek, pozwalających na rozpoznanie potrzeb i potencjału kulturowego członków lokalnych społeczności, a w konsekwencji na efektywną z nimi współpracę i inicjowanie działań kulturalnych wokół bibliotek;
- wymianie doświadczeń z innymi beneficjentami w skali kraju;
- włączeniu nowych środowisk w działalność bibliotek i aktywizacji społeczności lokalnych.

Rolą niniejszej diagnozy, było dotarcie do jak najszerszej grupy osób korzystających z usług biblioteki publicznej w Suścu, celem wysondowania ich potrzeb i oczekiwań oraz posiadanego potencjału. Uzyskana w ten sposób wiedza na temat lokalnej społeczności będzie podstawą do planowania dalszej działalności biblioteki, tak aby szeroko rozumiana oferta biblioteki była jak najlepiej dostosowana do potrzeb i oczekiwań obecnych i potencjalnych użytkowników a sama biblioteka mogła stać się tzw. „trzecim miejscem”- lokalnym ośrodkiem życia społecznego, stanowiącym centrum dostępu do kultury i wiedzy oraz integrującym społeczność.

Celem niniejszej diagnozy było również zbadanie warunków uczestnictwa w działalności biblioteki, obejmujące analizę posiadanych przez nią zasobów i potencjału takie jak informacje na temat liczby zarejestrowanych czytelników, ilości wypożyczanych książek i udostępnień materiałów na miejscu czy też liczby odwiedzin w wypożyczalni itp. Dane te poddano analizie, co pozwoliło pełniej ocenić sytuację czytelniczą susieckiej biblioteki w tym także wskaźnik społecznego oddziaływania biblioteki na mieszkańców Gminy Susiec.

¹ <https://www.nck.pl/dotacje-i-stypendia/dotacje/nprcz20/blisko>

² <https://www.nck.pl/dotacje-i-stypendia/dotacje/nprcz20/blisko>

Zespół badawczy podjął temat zarówno nieobecnych potencjalnych odbiorców działań – dlaczego są nieobecni i co mogłoby ich przyciągnąć jak również potencjalnego uczestnika – czytelnika - jego tożsamość lokalną, jakość życia kulturalnego, poziom dostępu do oferty czytelniczej i edukacji czytelniczej oraz współuczestnictwo w działalności bibliotek z terenu Gminy Susiec.

Główne problemy badawcze oscylowały wokół pięciu obszarów w ramach których badane były zarówno poszczególne grupy badawcze jak i sama instytucja biblioteki publicznej w Suścu.

Były to :

- Postrzeganie samych siebie i lokalnej społeczności czytelniczej pod kątem aktywnego uczestnictwa w działaniach czytelniczych i animacyjnych prowadzonych przez bibliotekę.
- Rozpoznanie potrzeb i oczekiwań czytelniczych i animacyjnych członków lokalnych społeczności.
- Zainteresowanie mieszkańców efektywną współpracą z biblioteką i inicjowaniem działań kulturalnych wokół biblioteki.
- Posiadany potencjał do realizacji samodzielnych inicjatyw czytelniczych i działań animacyjnych mieszkańców.
- Potencjał susieckiej biblioteki do stania się przestrzenią do spotkań, wspólnej pracy, działalności twórczej, promowania aktywności czytelniczej oraz odpoczynku i integracji społeczności.

Kluczowe dla badania było określenie zależności i powiązań, biblioteki z otoczeniem w szczególności w zakresie potencjalnej współpracy i podejmowania wspólnych inicjatyw czytelniczo-kulturalnych.

Zakres badawczy miał na celu określenie działań/inicjatyw niezbędnych do podjęcia, w odniesieniu do osób i podmiotów uczestniczących w sferze czytelnictwa i działalności biblioteki zmierzających do wypracowania wspólnych rozwiązań, pozwalających na:

- WYROBIE NAWYKU UCZESTNICTWA W CZYTELNICTWIE I PROWADZONYCH PRZEZ BIBLIOTEKĘ DZIAŁANIACH ANIMACYJNYCH.
- WŁĄCZENIU NOWYCH ŚRODOWISK W DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH WOKÓŁ DZIAŁAŃ PRO-CZYTELNICZYCH.
- BUDOWANIE LOKALNEJ MARKI BIBLIOTEKI JAKO „TRZECIEGO MIEJSCA”- BAZUJĄCEJ NA POTENCJALE OSÓB, MIEJSC I TRADYCJI.
- BUDOWANIE WIĘZI SPOŁECZNYCH, CELEM PODBUDZENIA AKTYWNOŚCI CZYTELNICZEJ.

Zwrócono również uwagę na efektywność dotychczas podejmowanych działań kulturalnych ich trafność i adekwatność oraz poziom atrakcyjności. Tutaj istotny okazał się wymiar porównawczy z jednej strony istniejąca oferta instytucji a z drugiej strony, kluczowym był obraz jej funkcjonowania w oczach społeczności lokalnej, różnych grup społecznych i wiekowych.

W tym celu badaniem objęte zostały:

- Biblioteka w Suścu i filia biblioteczna w Majdanie Sopockim.
- Organizacje społeczne działające na terenie gminy Susiec i ich liderzy.
- Partnerzy uczestniczący w projekcie BLISKO.
- Władze Gminy Susiec.
- Mieszkańcy, w tym:
 - seniorzy,
 - uczestnicy WTZ i zatrudniona kadra,
 - dzieci i młodzież szkolna,
 - nauczyciele,
 - dorośli,

Analizowano formy aktywności czytelniczych społeczności lokalnej oraz preferowane kanały komunikacji w kontekście promocji, działań czytelniczych i animacyjnych prowadzonych przez bibliotekę.

A wszystko po to, aby zgodnie z zapisami we wniosku o dofinansowanie wzmocnić kulturotwórczą funkcję biblioteki w Suścu celem aktywizowania społeczności lokalnej, poprzez nawiązywanie i rozwijanie partnerstw na rzecz budowania zaangażowanych społeczności skupionych wokół działań biblioteki, prowadzenie działalności informacyjnej i szkoleniowej poszerzającej zakres współpracy z lokalnymi partnerami i przygotowującej do realizacji oddolnych projektów edukacyjno-animacyjnych przez partnerów i przedstawicieli społeczności lokalnych. Działania będą skierowane dla grup mało aktywnych.

Dzięki opracowanej diagnozie, możliwe będzie w przyszłości opracowanie i realizacja ścieżki rozwoju biblioteki oraz realizację wraz z partnerami projektów edukacyjno-animacyjnych, tworzących warunki dla rozwoju czytelnictwa.

ROZDZIAŁ I

GMINA SUSIEC I JEJ MIESZKAŃCY

Gmina Susiec położona jest w powiecie tomaszowskim, na Roztoczu Środkowym. Liczy 21 sołectw i ma powierzchnię 190,59 km², w tym lasy i grunty leśne wynoszą 102,88 km², co stanowi 54% ogólnej powierzchni całej gminy. Powierzchnia użytków rolnych ogółem wynosi 78,11 km², stanowią one 41% ogólnej powierzchni gminy.

Dominuje rolnictwo oraz turystyka (sezonowo V-X). Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa i wyjazdów za granicę. Uprawiane są zboża, ziemniaki i tytoń. Położenie geograficzne, duże zróżnicowanie ukształtowania terenu, klimat, duża różnorodność krajobrazowa i przyrodnicza, bogata historia i tradycje kulturowe sprawiają, że gmina Susiec posiada wiele walorów, które zachęcają do wypoczynku i sprzyjają rozwijaniu się różnych form turystyki.

Susiec należy do bardzo chętnie odwiedzanych miejscowości Roztocza. Zawdzięcza to położeniu na skraju rozległych lasów, Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej, poprzecinanych malowniczymi dolinami rzek i potoków. Jedną z nich jest Tanew zaliczana do najczystszych polskich rzek. Gmina o potencjale turystycznym, posiada bardzo dobrze rozwiniętą bazę noclegową oraz infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną. Przez gminę prowadzi 6 szlaków turystycznych, dwie ścieżki przyrodniczo-turystyczne, cztery trasy rowerowe oraz wschodni szlak rowerowy Green Velo. Występują tu zarówno ogromne kompleksy leśne Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej, jak również torfowiska, bagna czy też ze względu na duże różnice wysokości rzeki górskie. Gmina Susiec posiada również wiele zabytków, które są atrakcją dla przybywających na jej terenie turystów.

Wg danych zawartych w Raporcie o stanie gminy za 2022 rok, na dzień 31.12.2022r. gmina liczyła 7445, w tym 3 751 kobiet i 3 694 mężczyzn. Gęstość zaludnienia wyniosła ok. 39 osób/ km²³.

Tabela 1. Liczba mieszkańców wg kategorii wiekowych

Struktura wieku	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Wiek przedprodukcyjny 0-17 lat	612	601	1213
Wiek produkcyjny	2089	2511	4600
Wiek poprodukcyjny	1050	582	1632
RAZEM	3751	3694	7445

Opracowanie własne.

³ <https://ugsusiec.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/2022-raport.pdf>

Na terenie gminy znajdują się droga powiatowa między Józefowem a Tomaszowem Lubelskim. Odbiega stąd również droga na południe w kierunku Narola i Cieszanowa (woj. podkarpackie).

Znajduje się tu ponadto stacja kolejowa. Obecnie w okresie długiego weekendu majowego oraz wakacji szkolnych kursują trzy-cztery pary pociągów REGIO organizowanych przez Przewozy Regionalne na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego, na trasie Lublin - Zamość - Bełzec – Jarosław i Jarosław - Bełzec - Zamość - Lublin. W gminie funkcjonuje prywatny transport osobowy (busy), dzieci do szkół z terenu gminy dowożone są autobusami (finansuje gmina).

Największymi pracodawcami są: UG w Suścu wraz z podległymi jednostkami, szkoły oraz NZOZ. W gminie dominują firmy, których przedmiotem działalności są usługi około turystyczne z przewagą usług noclegowych krótkotrwałego zakwaterowania, roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych oraz usług związanych z gospodarką leśną.

W roku 2022 pomocą społeczną objętych zostało 328 osób, co stanowi 4,41% ogółu mieszkańców gminy Susiec. Rodziny objęte wsparciem borykały się z różnymi problemami, wśród najczęstszych powodów ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej w 2022 roku można wymienić⁴: niepełnosprawność [69 rodzin], długotrwała choroba [72 rodziny], bezrobocie [35 rodzin], bóstwo [34 rodziny], potrzeba ochrony macierzyństwa [25 rodzin], bezradność w sprawach opiekuńczych wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego [19 rodzin].

W gminie Susiec znajduje się: 1 Gminny Ośrodek Kultury w Suścu, 1 Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suścu, 1 park im Sylwestra Chęcińskiego w Suścu , 17 placów zabaw, 15 remiz strażackich i 3 świetlice wiejskie. Ponadto funkcjonuje: 15 Ochotniczych Straży Pożarnych, 16 Kół Gospodyń Wiejskich, 9 zespołów śpiewaczych, 9 Stowarzyszeń, 1 klub seniora i 1 Klub Sportowy oraz 3 Uczniowskie Kluby Sportowe.

Na terenie Gminy Susiec funkcjonują 4 jednostki oświatowe, wśród nich znajduje się jedna jednostka oświatowa o statusie niepublicznej szkoły podstawowej.

Ponad połowa z uczniów szkół samorządowych jest dowożona przez Gminę Susiec. W gminie nie ma szkół średnich. Najbliższe znajdują się w Tomaszowie Lubelskim (15km), Zamościu, Biłgoraju (50km). W placówkach służących dzieciom i młodzieży nie były prowadzone prace dotyczące likwidacji barier architektonicznych.

W odniesieniu do osób niepełnosprawnych, w gminie Susiec funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej w Grabowicy obejmujące opieką 30 osób niepełnosprawnych [stopień niepełnosprawności: znaczny-11, umiarkowany-19] w wieku od 19 do 65 lat w tym 13 kobiet i 17 mężczyzn.

⁴ <https://ugsusiec.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/2022-raport.pdf>

Tabela 2. Liczebność szkół funkcjonujących na terenie Gminy Susiec.

Szkoły	Stan uczniów na 30 IX 2021	Stan uczniów na 30 IX 2022
SP w Suścu wraz z oddziałami przedszkolnym	205	199
Przedszkole Samorządowe w Suścu	48	45
SP w Majdanie Sopotkim Pierwszym wraz z oddziałami przedszkolnymi	195	192
SP w Łosińcu wraz z oddziałami przedszkolnymi	155	161
NSP w Łuszczaczu wraz z oddziałem przedszkolnym	65	50
Razem	682	647

Opracowanie własne.

REASUMUJĄC

Biblioteki publiczne pozostają w ścisłych relacjach ze swoim środowiskiem lokalnym, w który funkcjonują i które to środowisko w znacznej mierze warunkuje aktywność bibliotek, ponieważ zarówno ich realizowane zadania jak i zakres usług wynikają głównie z potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz ich chęci i możliwości do zaangażowania się działalność bibliotek.

Decydujący wpływ na aktywność kulturalną oraz czytelniczą mieszkańców Gminy Susiec ma ich jakość życia, determinowana wieloma czynnikami takimi jak: położenie geograficzne na ścianie wschodniej, duża liczba terenów leśnych w tym parków i rezerwatów oraz użytków rolnych, struktura gospodarstw rolnych czy też słabe uprzemysłowienie rzutujące na małą zasobność portfeli susieckich mieszkańców.

Dlatego tak ważne jest zbadanie otoczenia w jakim funkcjonuje biblioteka w Suścu, ponieważ tworzy ono przestrzeń, w której funkcjonuje ta instytucja i to właśnie ta przestrzeń jest punktem odniesienia do budowania oferty i relacji z dalszym i bliższym otoczeniem biblioteki, bo określa zasięg oddziaływania, potencjalnych odbiorców, jak również wpływa na zasady organizacji i sposób finansowania biblioteki⁵.

⁵https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/7269/1/M_Jeziarska_Srodowiskowe_funkcje_bibliotek_publicznych.pdf

ROZDZIAŁ II

BIBLIOTEKA I JEJ OTOCZENIE

„Biblioteki mają w Polsce długą historię funkcjonowania i są silnie zakorzenione w społecznościach lokalnych. Podstawową przesłanką działalności biblioteki jest zaspokajanie potrzeb, a ich charakter określa sama społeczność, w życiu której dana placówka uczestniczy. Współcześnie istnienie takich placówek nabiera większego znaczenia, bowiem rozszerzają one swoją działalność, często korzystając z osiągnięć nauki i techniki. Biblioteki, funkcjonując w danym ustroju społecznym, politycznym i gospodarczym, integrują się ze środowiskiem i powinny rozwijać się adekwatnie do jego potrzeb”⁶.

Biblioteka w Suścu wchodzi w skład Samorządowej Instytucji Kultury, jaką jest Gminny Ośrodek kultury w Suścu. Podobnie jak inne gminne ośrodki kultury funkcjonujące na terenach wiejskich, jest dla mieszkańców wsi często jedynym miejscem krzewiącym kulturę, pełniącym funkcję integrującą mieszkańców jak i sprzyjających rozwojowi kapitału społecznego.

W skład Gminnego Ośrodka Kultury wchodzi⁷:

- Gminny Ośrodek Kultury w Suścu
- Biblioteka w Suścu i Filia Biblioteczna w Majdanie Sopocki
- Muzeum Pożarnictwa w Oseredku
- Informacja Turystyczna

Dlatego, analizując potencjał i działalność biblioteki, należy rozpatrywać go w kontekście funkcjonowania Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu, i pamiętać o kilku istotnych kwestiach⁸.

Pierwszą z nich jest lokalizacja ośrodka na terenach wiejskich w znacznym oddaleniu od dużych aglomeracji miejskich tj. Lublin (140km), Rzeszów (127km), Zamość (53km), Przemyśl (88km). To wpływa zarówno na możliwości rozwojowe jak i atrakcyjność oferty czytelniczej i kulturalnej oraz na praktyki czytelnicze mieszkańców, które w dużej mierze są determinowane dostępnością do różnych form działalności bibliotecznej, animacyjnej i kulturalnej. Oddalenie od dużych miast skutkuje również ograniczoną liczbą fachowców, co znacznie utrudnia możliwość zatrudnienia specjalistów z branży bibliotecznej i kulturalnej, ponieważ takowych na rodzimym rynku pracy po prostu brakuje.

Kolejną kwestią jest turystyczny charakter gminy, z jednej strony bogatej w atrakcyjne walory przyrodnicze ale z drugiej pozbawionej przemysłu a co za tym idzie o utrudnionym dostępie

⁶ https://rcin.org.pl/Content/58071/PDF/WA51_78059_r2015-t40_SOW-Kolodziejczak.pdf

⁷ Sprawozdanie „Działalność Biblioteki w Suścu oraz filii bibliotecznej w Majdanie Sopockim za I półrocze 2023 r.”

⁸ Diagnoza potrzeb kulturalnych gminy Susiec

do sponsorów, czy sprzymierzeńców. Ponadto, obecność dużej liczby turystów w sezonie letnim w niewielkim stopniu przekłada się na zwiększenie aktywności czytelniczej.

Istotna jest również sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy, którzy chociażby z racji słabego uprzemysłowienia regionu oraz rolniczego charakteru gminy mają bardzo ograniczone, możliwości finansowe, co rzutuje chociażby na ich możliwości partycypowania w kosztach.

Budynek Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu, w którym znajduje się biblioteka, usytuowany jest w budynku przy ulicy Tomaszowskiej 100, który w latach 2019/2020 został poddany termomodernizacji, obejmującej m. in.: izolację fundamentów, ocieplenie budynku, położenie tynków, wymianę wielu instalacji, założenie instalacji fotowoltaicznej. Inwestycja była współfinansowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Osi Priorytetowe 5 Efektywność Energetyczna i gospodarka Niskoemisyjna, Działania 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego.

Działalność biblioteczna prowadzona jest w Gminie Susiec w oparciu o posiadaną infrastrukturę Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu. Biblioteka mieści się na piętrze budynku i zajmuje dwa pomieszczenia o łącznej powierzchni 100m². Do swojej działalności wykorzystuje również salę plastyczną. Filia biblioteczna w Majdanie Sopockim Drugim mieści się w budynku remizo-świetlicy i zajmuje pomieszczenia o łącznej powierzchni 50m².

BIBLIOTEKA W SUŚCU zajmuje się:

- zaspokajaniem potrzeb czytelników i użytkowników korzystających z jej usług,
- organizowaniem konkursów gminnych,
- przygotowywaniem uczestników do udziału w konkursach powiatowych i wojewódzkich,
- pomocą w realizacji imprez kulturalnych GOK, jak kiermaszach, festynach, dożynkach,
- podnoszeniem kompetencji swojej kadry poprzez udział w warsztatach, seminariach i webinarium;
- biblioteka posiada program Mak+ Katalog Zbiorów Biblioteki;

FILIA BIBLIOTECZNA W MAJDANIE SOPOCKIM DRUGIM – zajmuje się głównie:

- obsługą czytelników,
- zakupem nowości wydawniczych, opracowywanie i selekcja księgozbioru,
- udziałem w konkursach gminnych, powiatowych,
- wspieraniem realizacji imprez kulturalnych GOK, jak kiermasze, festyny, dożynki,
- prowadzeniem Koła Rękodzieła Ludowego,

- dbaniem o estetykę pomieszczeń bibliotecznych,
- Filia biblioteczna w Majdanie Sopockim posiada program Mak + Katalog Zbiorów Biblioteki;

GODZINY OTWARCIA BIBLIOTEK

Biblioteka w Suścu funkcjonuje od poniedziałku do soboty w godzinach 8:00 – 16:00.

Filia w Majdanie Sopockim obsługuje czytelników we wtorki w godzinach – 12:00-16:00 i w piątki w godzinach 8:00 –16:00. Biblioteka w Suścu i Filia Biblioteczna w Majdanie Sopockim nie pracują w niedziele.

DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK Z TERENU GMINY SUSIEC

W 2022 roku, biblioteki gminne organizowały następujące wydarzenia:

- konkursy plastyczne i recytatorskie,
- odjazdowy bibliotekarz,
- noc bibliotek,
- wakacyjne czwartki i ferie zimowe,
- rajdy rowerowe,
- tydzień bibliotek,
- koła rękodzielnicze,
- rajdy piesze szlakami historycznymi mające na celu promocję czytelnictwa.

Wg informacji zawartych w Sprawozdaniu „Działalność Biblioteki w Suścu oraz filii bibliotecznej w Majdanie Sopockim za I półrocze 2023 r.” w pierwszym półroczu 2023 roku biblioteka była organizatorem takich imprez jak ⁹:

- wieczór kolęd – współudział z GOK,
- konkurs na najaktywniejszego czytelnika miesiąca – cały rok,
- ferie zimowe (spotkanie z policją) – 17.01.2023 – uczestników 20/ tylko dla dzieci,
- ferie zimowe (wycieczka na wodospad, sala zabaw) – 18.01.2023r. – uczestników 20/ tylko dla dzieci,
- ferie zimowe (kino w Zamościu) – 19.01.2023r. – uczestników 22/ tylko dla dzieci,

⁹ Sprawozdanie „Działalność Biblioteki w Suścu oraz filii bibliotecznej w Majdanie Sopockim za I półrocze 2023 r.”

- ferie zimowe(wycieczka szlakiem szumów, ognisko) – 20.01.2023r. – uczestników 18/ tylko dla dzieci,
- ferie zimowe(animacja, zabawy kostiumowe) –24.01.2023r. uczestników 22/ tylko dla dzieci,
- ferie zimowe(wyjazd do muzeum w Zamościu) – 25.01.2023r. - uczestników 19/ tylko dla dzieci,
- ferie zimowe(kuchcikowo – KGW Paary) - 26.01.2023 – uczestników 22/ tylko dla dzieci,
- ferie zimowe(muzeum pożarnictwa w Oseredku, ognisko) – 27.01.2023 – uczestników 19/ tylko dla dzieci,
- zgłoszenie biblioteki do „Rok Katarzyny Michalak”,
- Dzień Kobiet w Filii Bibliotecznej w Majdanie Sop. – 7.03.2023 – 5 uczestników ,
- Dzień Kobiet w Bibliotece w Suścu – 8.03.2023 – 8 uczestników,
- konkurs recytatorski „Poezję witamy wiosną” – 20.03.2023- 26 uczestników,
- gminny konkurs plastyczny „Wielkanocne stroiki i pisanki” – 24.03.2023r. - uczestników 125/ tylko dla dzieci,
- powiatowy konkurs plastyczny „Wielkanocne stroiki i pisanki” –31.03.2023r. uczestników 20/ tylko dla dzieci,
- kiermasz wielkanocny przy parku w Suścu – 31.03.2023,
- Jarmark susiecki w parku w Suścu - 30.04.2023,
- tydzień bibliotek (przedszkole w Suścu) – 8.05.2023 -23 uczestników,
- tydzień bibliotek (przedszkole w Łosińcu) – 9.05.2023 - 20 uczestników,
- tydzień bibliotek (przedszkole w Łuszczaczu) - 10.05.2023 - 14 uczestników.
- tydzień bibliotek (przedszkole w bibliotece w Majdanie Sop. – spotkanie z panią Ewą Monastyrską) – 12.05.2023 - 35 uczestników,
- tydzień bibliotek (przedszkole z Suśca w bibliotece w Suścu, spotkanie z panią Ewą Monastyrską) – 12.05.2023 - 16 uczestników,
- gminny konkurs recytatorski „Papież w naszych sercach” – 23.05.2021r. – uczestników 51/ tylko dla dzieci,
- gminny konkurs recytatorski „Papież w naszych sercach” – 15.05.2023 – 68 uczestników,
- projekt NCK „Blisko”,

Działalność biblioteki od lipca 2023 roku, obejmowała:

- wakacyjne czwartki w GOK – 8 działań - 129 uczestników,

- zakup nowości do biblioteki z programu „Dofinansowania bibliotek publicznych na zakup nowości wydawniczych oraz usług i zdalnego dostępu do książek”,
- Narodowe czytanie – 9.09.2023 w parku w Suścu,
- konkurs Recytatorski Poezji Patriotycznej 21.09.2023 – 65 uczestników,
- współorganizowanie konkursu na „Ziemniaka-Cudaka” 26.09.2023 – 17 uczestników,
- realizację projektu BLISKO pt. „Biblioteka jest wśród nas” (4 szkolenia dla pracowników i partnerów, 3 warsztaty dla dzieci i młodzieży, spotkanie autorskie),
- Noc bibliotek 06.10.2023 – 46 uczestników,
- konkurs recytatorski im. Tomasza Zamoyskiego 07.11.2023;

Do końca 2023 roku, zaplanowano jeszcze:

- konkurs recytatorski „W krainie wierszy” - 05.12.2023;
- konkurs plastyczny „Najpiękniejsze szopki i stroiki świąteczne”;

DZIAŁANIA BIBLIOTEKI WOBEC OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

Susieckie biblioteki otwierają się na osoby ze specjalnymi potrzebami. Wsparciem objętych jest obecnie 20 osób specjalnej troski. Pracownicy biblioteki cyklicznie odwiedzają Mieszkanie Opieki Chronionej w Ciotuszy Starej i współpracują z Klubem Seniora w Suścu.

Z myślą o osobach ze specjalnymi potrzebami zakupiono 86 pozycji książkowych z dużą czcionką. W zależności od stopnia niepełnosprawności biblioteka stara się obsługiwać osoby niepełnosprawne w zależności od rodzaju niepełnosprawności np. jest wyposażona w komputery z których mogą korzystać osoby niepełnosprawne z lekkim stopniem niepełnosprawności.

Biblioteka stara się również zaspokajać potrzeby seniorów, którzy samodzielnie lub przy wsparciu pracowników korzystają z bibliotecznych komputerów, oglądają wydarzenia na stronach internetowych z imprez w których uczestniczyli, korzystają z portali społecznościowych. Organizowany jest opłatek seniorów, spotkania integracyjne i okolicznościowe np. dzień kobiet. Biblioteka współpracuje również z organizacjami lub instytucjami wspierającymi osoby niepełnosprawne:

- Urząd Gminy w Suścu,
- Gminny Ośrodek Kultury w Suścu,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Mieszkańcy Mieszkania Chronionego,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Suścu;

W kwestii dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych, w budynku znajduje się pętla indukcyjna, toaleta oraz podjazd dla niepełnosprawnych oraz wyznaczone jedno miejsce parkingowe. Niestety biblioteka nie jest wyposażona w specjalistyczny sprzęt przystosowany dla użytkowników niepełnosprawnych z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

KSIĘGOZBIÓR I ZASOBY BIBLIOTEK Z TERENU GMINY SUSIEC

Księgozbiór na dzień 1 stycznia 2022 r. wynosił 13 825 woluminów, zaś na koniec roku – 14 218 woluminów, co jest dobrym wynikiem zważywszy na fakt, że wg danych GUS średnia w województwie lubelskim wyniosła 11 425 woluminów¹⁰. Liczba zakupionych książek w 2022 roku wyniosła 435 woluminów co daje wskaźnik w przeliczeniu na 100 mieszkańców 5,8 książki¹¹. Bibliotek sukcesywnie inwestuje w nowe pozycje książkowe, zwiększając tym samym ilość posiadanych woluminów. Stan na pierwsze półrocze 2023r, przedstawia tabela poniżej.

Tabela 3. Księgozbiór bibliotek z Gminy Susiec w podziale na kategorie - rok 2022 i 2023.

Biblioteki	Razem	Literatura dla dzieci i młodzieży	Literatura dla dorosłych	Literatura popularno-naukowa
Stan zbiorów na dzień 31.12.2022r. [szt]				
Susiec	9270	3850	4865	555
Majdan Sopocki	4948	1637	2946	365
Ogółem:	14218	5487	7811	920
Stan zbiorów na dzień 30.06.2023r. [szt]				
Susiec	9 429	3 920	4 954	555
Majdan Sopocki	5 032	1 675	2 992	365
Ogółem	14 461	5 595	7 946	920

Opracowanie własne.

W odniesieniu do kategorii kupowanych pozycji książkowych przeważa literatura dla dorosłych oraz książki dla dzieci i młodzieży. Ilość woluminów w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4. Literatura zakupiona w 2023 roku do bibliotek w podziale na kategorie [szt].

Literatura	Ogółem	Susiec	Majdan Sopocki
Dzieci i młodzież	108	70	38
Dla dorosłych	135	89	46
Popularnonaukowa	0	0	0
Zakup ogółem:	243	159	84

Opracowanie własne.

¹⁰ https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5493/14/6/1/biblioteki_publiczne_w_2021_r.pdf

¹¹ Raport o stanie gminy za 2022rok

Biblioteka w Suścu posiada także 15 egzemplarzy książek dla dzieci w języku ukraińskim, aczkolwiek w 2022 i 2023 roku te pozycje książkowe nie były wypożyczane, z uwagi na brak osób zainteresowanych taką literaturą. W bibliotece w Suścu, prowadzona jest prenumerata czasopism: Tygodnik Zamojski i Kronika Tygodnia.

CZYTELNICTWO W GMINIE SUSIEC

W odniesieniu do poziomu czytelnictwa z kolei, w 2022 roku z usług poszczególnych bibliotek skorzystało 7675 czytelniczek i czytelników, którzy skorzystali łącznie z 14218 woluminów, co daje wskaźnik liczby czytających mieszkańców w przeliczeniu na 100 mieszkańców stanowi 8,1 osoby. Biblioteka odnotowuje niestety spadek czytelników. W 2022 posiadała 603 czytelników. W porównaniu do 2021 roku, bibliotece ubyło 71 czytelników.

Tabela 5. Czytelnicy w podziale na wiek.

Biblioteka	Ogółem	0-5 lat	6-12 lat	13-15 lat	16-19lat	20-24 lat	25-44lat	45-60 lat	Pow.60 lat
Susiec	438	26	117	44	32	17	88	47	67
Majdan Sop.	165	11	45	10	11	7	35	18	28
Razem:	603	37	162	54	43	24	123	65	95

Opracowanie własne.

Największą grupę czytelników stanowią dzieci szkolne, co wynika z faktu wypożyczania lektur szkolnych. Tutaj przoduje biblioteka w Suścu, zapewne z uwagi na fakt, bliskiego sąsiedztwa budynku biblioteki ze szkołą i przystankiem autobusowym. Biblioteka, zwłaszcza w przypadku dzieci starszych dorosłych i seniorów, często traktowana jest jako „poczekalnia” zanim przyjedzie autobus.

Tabela 6. Czytelnicy w podziale ze względu na status na rynku pracy.

Biblioteka	ogółem	Dzieci	Młodzież	Student	Pracownicy Umysł	Pracownik fizyczny	Rolnik	Inny- przedsiębiorca	Emeryt	Osoby bezrobotne
Susiec	438	26	194	11	51	38	5	7	66	40
Majdan Sopocki	165	11	62	4	32	11	1	2	24	18
Razem:	603	37	256	15	83	49	6	9	90	58

Opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę status czytelników na rynku pracy, najliczniejszą grupę bo aż 42,45% wszystkich czytelników stanowi młodzież. W następnej kolejności emeryci (15%) i pracownicy umysłowi 13,76% wszystkich czytelników.

Tabela 7. Zbiory specjalne w 2022r.

Stan zbiorów specjalnych	Ogółem [jed. inw]	Susiec	Majdan Sop.
Zbiory specjalne	14	14	0
audiobooki	0	0	0
Zakup zbiorów specjalnych	0	0	0
Liczba wypożyczeń zbiorów specjalnych w tym audiobooków	0	0	0
Liczba udostępnień zbiorów specjalnych na miejscu	0	0	0
Licencjonowane zbiory elektroniczne, do których biblioteka opłaciła dostęp	0	0	0
Regionalia (wyodrębniony zbiór)	362	262	100
Liczba tytułów czasopism o regionie	2	2	0

Opracowanie własne.

Digitalizacja i e-usługi bibliotek obejmuje:

- Biblioteka w Suścu i Filia w Majdanie Sopotkim posiadają program biblioteczny Mak+ od 2014r
- Liczba rekordów w katalogu elektronicznym:
 - Biblioteka Susiec – 7759 co stanowi 87%
 - Filia w Majdanie Sopotkim – 3216 co stanowi 67%

Tabela 8. Liczba odwiedzin, udostępniania na zewnątrz /wypożyczalnia i kwerend.

Biblioteka	Liczba odwiedzin ogółem	Wypożyczający	Pozostałe odwiedziny	Liczba udzielonych kwerend
Susiec	1959	1881	78	55
Majdan Sop.	739	739	0	7
Razem	2698	2620	78	62

Opracowanie własne.

Analizując możliwości dalszego rozwoju biblioteki, należy zauważyć, że biblioteki mają do dyspozycji również inne pomieszczenia GOK tj. salę widowiskową z aneksem kuchennym, hol oraz salę artystyczno-edukacyjną.

W budynku, oprócz biblioteki, mieści się również:

→ Informacja turystyczna, obejmująca:

- współpracę z Roztoczańskim Stowarzyszeniem Agroturystycznym w Suścu,
- udzielanie informacji o atrakcjach turystycznych Roztocza, bazie noclegowej i ofertach wypoczynku w gminie Susiec,
- sprzedaż map np. gminy Susiec i Roztocza, wydawnictw o gminie Susiec,
- prowadzeniem działalności promocyjnej regionu.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku z IT skorzystało ok. 1 000 osób, na które składają się zarówno osoby indywidualne jak i grupy.

→ Klub Seniora:

- bierze udział w różnorodnych zajęciach we współpracy z GOK w Suścu
- współorganizuje cyklicznie uroczystości tj. spotkania opłatkowe, dzień babci i dziadka, powiatowe/gminne święto seniora tp.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury Susiec funkcjonuje wiele organizacji, które można zaangażować do działań bibliotecznych. Są to:

- 9 Zespołów amatorskich ,
- Szkoła Muzyczna „Casio”,
- Koło rękodzieła,
- Kółko plastyczne w Suścu i Filii Bibliotecznej w Majdanie,
- Młodzież działająca przy Gminnym Ośrodku Kultury w Suścu,
- „Klub Seniora”,
- 16 Kół Gospodyń Wiejskich

BIBLIOTEKA I FILIE BIBLIOTECZNE - ZATRUDNIENIE:

Potencjał osobowy biblioteki w Suścu stanowią ludzie – pracownicy biblioteki, którzy w oparciu o posiadany potencjał, wiedzę i zaangażowanie są swego rodzaju „zapalnikami” czytelnictwa. Niejednokrotnie, to dzięki ich zapałowi i determinacji, społeczność lokalna ma szansę uczestniczyć w wielu ciekawych przedsięwzięciach czytelniczych i animacyjnych.

W 2022 roku - liczba pracowników na stanowiskach bibliotekarskich –wynosiła 3 osoby w tym 2 osoby z wykształceniem średnim bibliotekarskim.

W 2023 roku, bibliotekę w Suścu i Filię w Majdanie Sopotkim prowadzą:

- Marzena Ważna - starszy bibliotekarz
- Elżbieta Gęborys – bibliotekarz

W 2023 roku poziom zatrudnienia wyglądał następująco:

- Biblioteka w Suścu 1 i 1/4 etatu
- Filia w Majdanie Sopotkim 1/4 etatu

Biblioteka podejmuje działania ukierunkowane na rozwój swoich pracowników w tym podnoszenie ich kompetencji i umiejętności. Skalę działań w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 9. Działania obejmujące doskonalenie zawodowe pracowników bibliotek.

Biblioteka	Liczba uczestników objętych szkoleniami	Liczba szkoleń	Liczba godzin szkoleń
Susiec	2	6	57
Majdan Sopotki	1	3	22
Razem	3	9	79

Opracowanie własne.

Omawiając kontekst funkcjonowania biblioteki w Suścu, należy wspomnieć o kadrze Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu, która również aktywnie wspiera działalność biblioteki i angażuje się w realizowane przez tę instytucję inicjatywy. Często realizowane są również przedsięwzięcia oparte na partnerstwie GOK i biblioteki. Kadre Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu, tworzą:

- Joanna Kowalczyk - Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu
- Agata Skiba - główny księgowy
- Anita Malinowska - pracownik w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej
- Lucyna Łasocha - pracownik administracyjno - techniczny ds. muzeum
- Małgorzata Muca – pracownik GOK

GOK w Suścu jest jedyną instytucją odpowiedzialną za całokształt życia kulturalnego gminy. Jego działalność polega na wspieraniu i promocji twórczości oraz podejmowanych działań i inicjatyw kulturalnych w kontekście potrzeb i oczekiwań mieszkańców co do preferowanych form spędzania czasu wolnego, w tym także w odniesieniu do preferowanych form uczestnictwa w kulturze.

Generalnie oprócz biblioteki, miejscami w których mogliby spotykać się czytelnicy są także budynek GOSiR, pomieszczenia szkolne, oraz świetlice wiejskie w których na ogół siedziby mają OSP i Koła Gospodyń Wiejskich lub zespoły śpiewacze.

W Gminie Susiec funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych, których potencjał można wykorzystać do inicjowania działań pro-czytelniczych i animacyjnych. Są to:

- STOWARZYSZENIA - obecnie na terenie gminy funkcjonuje 9 takich organizacji ,

- KLUBY SPORTOWE - w Gminie Susiec działa: Ludowy Klub Sportowy „LKS Szumy” w Suścu oraz 3 Uczniowskie Kluby Sportowe,
- KOŁA GOSPODYŃ - na dzień pisania diagnozy w gminie funkcjonowało 9 kół,
- ZESPOŁY ŚPIEWACZE – w gminie funkcjonuje 9 amatorskich zespołów,
- OCHOTNICZE STRAŻE POŻARN – gmina liczy sobie obecnie 15 jednostek ochotniczej straży;

BIBLIOTEKA I FILIE BIBLIOTECZNE – BUDŻET:

Działalność biblioteki finansowana jest z budżetu gminy, a poziom dofinansowania przekłada się na całokształt jej funkcjonowania w obszarze czytelnictwa, animowania społeczności lokalnej i kultury, w tym na atrakcyjność oferty. Sposób finansowania oraz struktura wydatków na kulturę wynika z podziału środków publicznych oraz zadań między państwem a jednostkami samorządu terytorialnego. Wspomaganie instytucji kultury ze środków publicznych obejmuje finansowanie¹²:

- bezpośrednie, poprzez przyznawanie przez władze publiczne środków finansowych w postaci dotacji i subwencji pieniężnych,
- pośrednie, poprzez tworzenie systemu rozwiązań, przede wszystkim o charakterze fiskalnym, które mają zachęcić do finansowania kultury ze źródeł pozabudżetowych;

Tabela 10. Budżet biblioteki w Suścu w zł.

PRZYCHODY	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Dotacja podmiotowa	180 000,00	180 000,00	210 000,00	240 000,00
Środki zewn. MKiDN	4 000,00	5 000,00	5 000,00	7 000,00
WYDATKI	184 000,00	185 000,00	215 000,00	247 000,00

Opracowanie własne.

Mimo iż analizując dane z tabeli zauważalny jest wzrost nakładów na funkcjonowanie biblioteki, to nie należy traktować tego w kategoriach dodatkowego doinwestowania tej instytucji. Zwiększenie nie przekłada się na możliwości rozwojowe tej instytucji ponieważ wynika głównie z rosnących kosztów funkcjonowania biblioteki tj. wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę, rosnące ceny książek czy koszty bieżące utrzymania budynku tj. ogrzewanie, woda itp. Podstawą realizacji zadań biblioteki jest dotacja podmiotowa otrzymywana z Urzędu Gminy Susiec, choć jak widać biblioteka sięga również po środki pozabudżetowe, szukając dofinansowania ze źródeł zewnętrznych np. z MKiDN na zakup książek. Pomimo, iż przed bibliotekami publicznymi stawia się coraz więcej zadań i przypisuje się im coraz więcej ról, to w procesie dzielenia

¹² https://www.nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/barbara_budynska_malgorzata_jezierska_-_polityka_biblioteczna_i_finansowanie_bibliotek_publicznych_w_polsce.pdf

pieniędzy, przegrywają one z innymi potrzebami, np. z infrastrukturą. Nie są też priorytetem w obrębie wydatków na kulturę¹³.

PODSUMOWANIE STANU ZASTANEGO I SYTUACJI BIBLIOTEKI W GMINIE SUSIEC

Jak widać, biblioteka może wykorzystać duży potencjał jakim dysponuje GOK i gmina do działań pro-czytelniczych i animacyjnych. Chodzi tu zarówno o potencjał osobowy i instytucjonalny w postaci kadry GOK, członków organizacji działających w gminie Susiec, który można zaangażować w działania czytelnicze i animacyjne, jak również bazę lokalową którą oprócz budynku GOK Susiec, stanowią:

- Muzeum Pożarnictwa w Oseredku, dysponujące dużym, ogrzewanym lokalem,
- szkoły, posiadające lokale ogrzewane i wyposażone w meble i sprzęt ale funkcjonujące od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:00 15:00. Wyjątek stanowią sale gimnastyczne, które są wykorzystywane na cele sportowe również popołudniami i niekiedy w weekendy,
- świetlice wiejskie lub remizo-świetlice, które również posiadają duży potencjał, niestety wykorzystywane tylko w niewielkim zakresie. Wynika to z wielu względów. Przede wszystkim świetlice są często nieogrzewane lub dogrzewane piecami w których trzeba znacznie wcześniej napalić i zorganizować opał co jest bardzo czasochłonne i wymaga zaangażowania ludzi, którzy nie zawsze mogą to zrobić. Z kolei dogrzewanie gazem lub prądem (np. przenośne piecyki) jest kosztowne i organizacji na regularne ogrzewanie budynków w ten sposób, po prostu nie stać. Remizy nie mają zatrudnionych gospodarzy, którzy mogliby budynek wcześniej przygotować. Korzystanie z nich opiera się na społecznej pracy członków organizacji którzy oprócz tego pracują jeszcze zawodowo i nie zawsze mogą poświęcić aż tyle czasu na odpowiednie przygotowanie obiektu,
- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suścu, który oprócz obiektów sportowych posiada również budynek w którym mieści się siłownia oraz szatnie, pomieszczenia dla sędziów i toalety. Budynek przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych- posiada podjazd oraz toalety dla osób niepełnosprawnych. Jest siedzibą Ludowego Klubu Sportowego LKS SZUMY w Suścu. Obiekt jest ogrzewany, posiada monitoring. Funkcjonuje głównie popołudniami w każdy dzień tygodnia, jak również w weekendy. Wykorzystywany jest głównie na potrzeby organizowania imprez sportowych tj. mecze, turnieje, rozgrywki czy święta sportu.

Podstawową barierą w rozwoju biblioteki są niewystarczające nakłady finansowe, które ograniczają możliwości zatrudnienia specjalistów, organizowania zajęć bibliotecznych i animacyjnych określonym grupom odbiorców. Dlatego często prowadzone zajęcia konstruowane

¹³https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/7269/1/M_Jeziarska_Srodowiskowe_funkcje_bibliotek_publicznych.pdf

są tak, aby zaspokoić oczekiwania i potrzeby możliwie jak najszerszej grupy odbiorców tak aby każdy mógł znaleźć coś dla siebie.

Braki lokalowe to kolejna bolączka susieckiego czytelnictwa. Budynek w prawdzie jest sukcesywnie remontowany ale skala modernizacji jest uzależniona od skromnych możliwości finansowych co sprawia, że remonty rozkładane są „na raty” i realizowane etapowo, przez co cały ten proces trwa latami. Ponad to zbyt mała przestrzeń uniemożliwia wydzielenie miejsca na cichą czytelnię, czy też komfortowych kącików czytelniczych np. z kanapami, klimatycznymi lampami itp.

Małe miejscowości, mała liczba mieszkańców, duże rozproszenie miejscowości, zmniejszająca się liczba młodzieży, starzejące się społeczeństwo i wysoki poziom migracji to czynniki, które znacznie ograniczają działania czytelnicze i kulturotwórcze w Gminie Susiec i sprawiają, że bardzo trudno znaleźć współników do działań bibliotecznych i animacyjnych. Dotyczy to, zarówno aktywności i funkcjonowania organizacji społecznych jak i samych zainteresowanych potencjalnych uczestników. To przekłada się na poziom aktywności czytelniczej i stan zaspokajania potrzeb i oczekiwań mieszkańców w tym zakresie. Do tego dochodzą jeszcze panujące obecnie trendy nie sprzyjające czytelnictwu.

REKOMENDACJE

- wykorzystanie faktu, że biblioteka mieści się w GOK/światlicy- do jej rozwoju w oparciu o posiadany potencjał (lokalowy, osobowy, partnerzy, kontakty, lokalizacja),
- wykorzystanie innych pomieszczeń w zajmowanych budynkach na działania animacyjne biblioteki,
- wykorzystanie informacji turystycznej i faktu, że przychodzą do niej turyści do włączania ich do programu czytelnictwa oraz prowadzonych działań animacyjnych – przecież biblioteka też może być atrakcją turystyczną,
- wykorzystanie muzeum pożarnictwa w Oseredku do promocji i popularyzacji działań biblioteki wśród odwiedzających muzeum ludzi. np. włączenie do oferty muzeum również propozycji odwiedzenia biblioteki lub wygospodarowanie w muzeum kąciaka czytelnika,
- wykorzystanie posiadanych przez GOK kontaktów, partnerów/ pomocników/ sprzymierzeńców do działań biblioteki, włączanie ich do działań biblioteki, wykorzystanie ich potencjału do popularyzacji i promocji działań biblioteki,
- wykorzystanie poczty, mieszczącej się w budynku GOK do popularyzacji działań biblioteki,
- wykorzystanie budynku GOSiR i działającego klubu LKS Szumy do aktywizacji do działań czytelniczych i animacyjnych zawodników [w tym dzieci i młodzież] i ich rodzin poprzez stosowanie interwencji dedykowanej tematycznie dla konkretnej grupy odbiorców np. sportowcy – biografie/autobiografie, dziennikarze sportowi/publicyści - spotkania ze sportowcami, którzy wydali swoje książki, z ich wydawcami, popularyzacja literatury sportowej

itp, zwłaszcza, że LKS funkcjonuje popołudniami i w weekendy, czyli wtedy kiedy biblioteka w zasadzie nie pracuje,

→ organizacja wydarzeń dedykowanych wąskiej grupie, która pociągnie za sobą kolejnych a nie wszystkiego dla wszystkich;

ROZDZIAŁ III

PLANOWANIE I PRZEBIEG BADANIA

W prowadzonych badaniach biblioteka i czytelnictwo potraktowane zostały jako przestrzeń do komunikacji i rozwoju społecznego w oparciu o analizę różnorodnych relacji zachodzących między biblioteką/książką i czytelnikiem. Kierunek zainteresowań badawczych dotyczył rozpoznania czytelniczych zachowań, związków przyczynowo - skutkowych oraz sposobu postrzegania czytelnictwa jako formy spędzania wolnego czasu.

Skupiono się na diagnozowaniu dwóch obszarów w oparciu o które zaplanowano techniki i narzędzia badawcze mające posłużyć do opracowania charakterystyki mieszkańców Gminy Susiec oraz ich relacji z biblioteką w gminie:

 obszar potrzeb i oczekiwań mieszkańców - obejmujący badanie preferencji czytelniczych mieszkańców oraz ich oczekiwań w odniesieniu do działalności biblioteki w gminie Susiec jako głównych odbiorców oferty czytelniczej. W ramach „badania potrzeb” pytano respondentów /uczestników spotkań o ich stopień zadowolenia z aktualnej oferty czytelniczej w gminie, ocenę stanu infrastruktury bibliotecznej, jakości kadry instytucji, skuteczności polityki informacyjnej i promocyjnej. Pytaniom o ocenę stanu aktualnego często towarzyszyły prośby o sformułowanie oczekiwań odnośnie do przyszłych kierunków i form działalności biblioteki – wybranie lub samodzielne zaproponowanie typów aktywności organizowanych przez instytucje, w których chcieliby wziąć udział.

 obszar zasobów i potencjału mieszkańców – ukierunkowany na wyłonienie osób i instytucji-potencjalnych partnerów biblioteki i współtwórców w animowaniu lokalnej społeczności zakresie czytelnictwa. Badając zasoby uczestników kultury, skupiano się na wszelkiego rodzaju formach kapitału ludzkiego sprzyjających aktywności czytelniczej oraz chęci zaangażowania się w działania pro-czytelnicze i animacyjne razem z biblioteką.

Na początku powołano zespół badawczy, który został przeszkolony z zagadnień dotyczących przeprowadzenia diagnozy. Głównym założeniem spotkania było przygotowanie pracowników do przeprowadzenia diagnozy potencjału i potrzeb czytelniczych. Podczas szkolenia w oparciu o metodę SMART doprecyzowano główny cel działań diagnostycznych oraz cele szczegółowe. Dużo uwagi poświęcono analizie SWOT biblioteki zwłaszcza w kontekście posiadanego potencjału osobowego i lokalowego. Udało się również określić obszary badania, grupy docelowe oraz metody i narzędzia badawcze, pomocne w przeprowadzeniu diagnozy potrzeb kulturalnych gminy Susiec. Omówiono proces zbierania, opracowania i analizy otrzymanych danych.

Zdjęcie 1. Szkolenia zespołu badawczego.

Następnie dokonano wyboru technik badawczych, kanałów komunikacji i informacji z potencjalnymi odbiorcami/uczestnikami diagnozy. W tym celu opracowano techniki i narzędzia badawcze, plan realizacji działań projektowych oraz formy i metody promocji całego

przedsięwzięcia przez zespół badawczy. Do opracowania diagnozy zastosowano kilka narzędzi badawczych:

- *Ankieta papierowa i internetowa* – wybrano kwestionariusz ankiety ponieważ pozwala na zebranie danych ilościowych i uzyskanie podstawowych informacji na temat opinii mieszkańców. W celu dotarcia do jak największej grupy badanych ankieta zastosowana była w formie papierowej i elektronicznej- adekwatnie do możliwości i oczekiwań badanych osób.
- *“Wydzieranka”* – zespół badawczy postanowił wykorzystać sprawdzone w poprzednich diagnozach narzędzie w postaci prostego kuponu, na którym odpowiedzi zaznacza się poprzez naddarcie odpowiedniego miejsca. Bardzo łatwe i wygodne narzędzie, nie wymagające dużo czasu, przydatne szczególnie w badaniu dzieci, seniorów i osób ze specjalnymi potrzebami. Ankieta zajmuje bardzo mało czasu i jest idealna do zastosowania na różnych spotkaniach, wywiadach, itp.¹⁴.
- *Spotkania diagnostyczne* – wybrano sprawdzoną i skuteczną dotychczas formę bezpośrednich spotkań z mieszkańcami. Z uwagi na małe zainteresowanie czytelnictwem w gminie, zdecydowano, że spotkania będą odbywały się przy okazji organizowanych imprez gminnych, co umożliwi dotarcie do większej grupy osób, które normalnie, nie przyszłyby na spotkanie dedykowane tej tematyce. Doceniono uniwersalność tej metody wynikającą z faktu, że spotkania z mieszkańcami mogą przybierać formę warsztatów kreatywnych, zajęć fokusowych, burzy mózgów czy luźnych rozmów opartych na aktywnej pracy w grupach, gdzie badana grupa przedstawia swoje wyobrażenie biblioteki, jej mocne i słabe strony oraz potrzeby i oczekiwania wobec tej instytucji. Są także idealną sposobnością do przeprowadzenia wywiadów indywidualnych i grupowych, dyskusji.

Plan realizacji badania zakładał aktywne uczestnictwo w badaniach:

- lokalnych liderów i podmiotów działających w gminie,
- społeczność lokalną: dorośli, dzieci i młodzież,
- partnerów uczestniczących w szkoleniach projektowych.

Równolegle do prowadzonych działań badawczych, w Budynku GOK prowadzony był cały blok szkoleniowo – warsztatowy w ramach realizacji zadania. W szkoleniach oprócz kadry biblioteki, udział wzięli także Partnerzy, którymi byli: Samorządowy Ośrodek Kultury w Jarczowie, Gminny Ośrodek

¹⁴ Pomysł zaczerpnięto ze strony <http://stocznia.org.pl/narzedzia-do-ewaluacji-projektow-w-dziedzinie-edukacji-kulturalnej/%3C/p%3E>

Kultury w Łaszczowie, Miejska Biblioteka Publiczna w Tomaszowie Lubelskim, Szkoła Podstawowa w Łosińcu, Gmina Susiec oraz GOK Susiec.

- 26 września odbyło się szkolenie dotyczące Pokolenia „Z”, czyli osób urodzonych po 1995 roku, żyjących z ścisłej relacji ze światem Internetu i social mediów,
- 2 i 3 października odbyły się 2 kolejne szkolenia pn. „Od niemowlaka do mola książkowego”. Pierwsze szkolenie dedykowane było osobom dorosłym a drugie miało formę warsztatów dla przedszkolaków z Samorządowego Przedszkola w Suścu. Dzieci wzięły udział w animacjach czytelniczych dostosowanych do ich wieku,
- 11 października odbyło się szkolenie, pt. „Canva dla początkujących- zostań grafikiem w jeden dzień”. Szkolenie pozwoliło każdemu nauczyć się tworzyć profesjonalne grafiki,
- 11 i 17 października 2023 roku, odbyły się 2 warsztaty dla młodzieży. W zajęciach uczestniczyli uczniowie z 7 i 8 klas Szkoły Podstawowej w Suścu. Podczas warsztatów pokazano jak działają algorytmy social mediów. Młodzież nauczyła się także podstawowych technik storytellingu i konstruowania opowieści. Poznali teorie literatury, ideę monomitu. Zajęcia pozwoliły uczniom zrozumieć tajemnice skutecznego korzystania z platform społecznościowych,
- 16 października 2023 roku – spotkanie autorskie - odbyło się spotkanie autorskie ze Zbigniewem Dmitrocą- polskim poetą, bajkopisarzem, satyrykiem. W zajęciach uczestniczyły 3, 4, 5- latki z Samorządowego Przedszkola w Suścu. Podczas spotkania pisarz w zabawny sposób przedstawił swoje wiersze tłumacząc ich fabułę. Dzieci wzięły udział w animacjach czytelniczych dostosowanych do ich wieku,
- 17 października Biblioteka razem z Partnerami wzięła udział w szkoleniu, „Od książki do gry”, adaptacja książki na potrzeby gry terenowej. Podczas zajęć uczestnicy zapoznali się z podstawami narratologii oraz projektowaniem gier;

Zdjęcie 2. Warsztaty i szkolenia.

Zorganizowane szkolenia i warsztaty były dobrą okazją do przeprowadzenia badań diagnostycznych. Przeszkolona kadra biblioteki, prowadziła indywidualne wywiady z młodzieżą, seniorami, przedszkolakami i partnerami. Zebrani zostali poproszeni o wypełnienie ankiet i wydzieranek oraz wzięli udział w grupowych wywiadach pogłębionych.

Od czerwca 2023 roku, rozpoczął się proces diagnostyczny. Zespół badawczy przeprowadził wiele rozmów, wywiadów z mieszkańcami, amatorami-twórcami ludowymi wykorzystując przy tym wybrane metody i narzędzia badawcze.

Jak już zostało wcześniej wspomniane z uwagi na małe zainteresowanie czytelnictwem i działalnością bibliotek gminnych, spotkania badawcze przeprowadzane były przy okazji organizowanych imprez gminnych tj.

- Otwarcie Letniska w Majdanie Sopockim,
- Pieczony Ziemniak,
- Dożynki gminne,
- Narodowe czytanie.

Zespół badawczy funkcjonował na stoisku Biblioteki przy GOK Susiec, gdzie udzielał informacji o realizowanym projekcie, rozdawał ankiety do wypełnienia i przeprowadzał wywiady pogłębione. Pracownicy biblioteki przeprowadzali także sondaże i wywiady z przybyłymi na imprezy mieszkańcami gminy. To pozwoliło dotrzeć do dużej grupy odbiorców i uzyskać sporo przydatnych informacji. Spotkania miały bardzo luźny charakter i były świetną okazją do refleksji na temat potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej w dziedzinie czytelnictwa i funkcjonowania bibliotek w gminie Susiec.

Pozwoliły również uświadomić mieszkańcom ich moc sprawczą w tej dziedzinie oraz możliwości wykorzystania posiadanego zasobu lokalowego i instytucjonalnego. Zespół badawczy zachęcał do większego zaangażowania w życie biblioteki i podejmowanie samodzielnych działań odpowiadających na potrzeby i oczekiwania badanych i ich społeczności lokalnych. Informacje o realizowanym projekcie spotykały się z dużą dozą zainteresowania wśród uczestników badania.

Podejmowane przez badanych, problemy dotyczyły głównie pozyskiwaniu środków finansowych na realizację projektów czytelniczych. Zwracano uwagę na osamotnienie liderów, zbyt małą liczbę „pomocników”, małe zaangażowanie młodzieży w realizację różnych przedsięwzięć, niewystarczającą ilość zorganizowanych dla młodzieży atrakcyjnych form aktywności bibliotecznych czy też pro-czytelniczych.

Najpopularniejsze wskazywane formy działań to: warsztaty rozwijające posiadane talenty np. pisarskie, poetyckie, organizowanie spotkań autorskich, odczytów. Głównymi pomysłodawcami tych aktywności były osoby starsze. W ramach pogłębionych wywiadów pytaliśmy mieszkańców,

m.in. o słabe i mocne strony biblioteki i bariery w uczestniczeniu w inicjatywach pro-czytelniczych w Gminie Susiec oraz jakie powinny być kierunki rozwoju działalności biblioteki w przyszłości?

Wiodącą potrzebą sygnalizowaną przez mieszkańców, był animator, który nie tylko będzie odpowiadać za organizację wydarzeń czytelniczych i animacyjnych, ale przede wszystkim będzie potrafił wykorzystać lokalne zasoby do tworzenia inicjatyw z udziałem biblioteki.

Zdjęcie 3. Spotkania badawcze podczas organizowanych imprez.

W spotkaniach z seniorami, zadaniem zespołu było pogłębianie wiedzy na temat tej grupy mieszkańców celem dostrzeżenia ich różnorodności, wielości potrzeb, sytuacji życiowych, w których się znajdują, oraz zróżnicowanych możliwości pro-czytelniczych. Seniorzy borykają się głównie z barierą komunikacyjną. Kolejny aspekt warunkujący ich aktywność czytelniczą i uczestnictwo w prowadzonych przez bibliotekę działaniach animacyjnych to stan zdrowia odnoszący się zarówno do możliwości poruszania się jak również deficytów słuchu, uwagi, koncentracji czy pamięci.

Oprócz tego dotyka ich bariera technologiczna wynikająca z braku umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i sprzętem komputerowym i multimedialnym, dodatkowo utrudnia zaspokojenie podstawowych potrzeb seniorów w zakresie uczestnictwa w działaniach prowadzonych przez bibliotekę.

Seniorzy są grupą obecną, czytającą i wypożyczającą książki oraz deklarującą gotowość uczestnictwa w inicjatywach bibliotecznych. Chętnie czytają i biorą udział w inicjatywach, jeżeli mają taką możliwość. Oferują gotowość pomocy w organizacji takich inicjatyw lub nawet partycypowania w kosztach. Wskazują na chęć powrotu do życia społecznego, współtworzenia i bycia docenionym, potrzebnym, użytecznym oraz okazję do kontaktu z młodszym pokoleniem. Chodzi tu zarówno o młodzież i dorosłych w wieku produkcyjnym jak również o dużą rozpiętość wiekową w grupie samych seniorów i tu starsi seniorzy [70+,80+] deklarowali chęć spotkań z młodszymi seniorami [60+].

Interesują ich zajęcia obejmujące pielęgnowanie i przekazywanie tradycji, osvajające osoby starsze z nowymi technologiami ułatwiającymi codzienne funkcjonowanie, rozwijanie zainteresowań, pasji, oraz spotkania z ciekawymi ludźmi, wyjazdy poza teren gminy, spotkania z kulturą „wyższą” np. wieczory autorskie, spotkania ze znanymi osobami ze świata literatury itp.

Zarówno kobiety jak i mężczyźni mają jednakowo utrudniony dostęp do usług bibliotecznych przy czym, zauważalne jest znacznie mniejsze zainteresowanie ofertą kulturalną mężczyzn i aktywizacja tej grupy seniorów będzie sporym wyzwaniem. W związku z tym, konieczne wydaje się organizowanie inicjatyw dla osób starszych ze szczególnym uwzględnieniem oferty dla seniorów dotychczas „nieobecnych” czyli tych którzy nie należą do klubu seniora oraz mężczyzn, uwzględniającej zarówno ich indywidualne możliwości jak również odpowiadającej na ich potrzeby i oczekiwania.

Zespół badawczy odwiedził także dwie szkoły z terenu gminy Susiec: SP w Łosińcu i SP w Majdanie Sopockim. Podczas spotkania w szkołach uczniowie wzięli udział w zabawach focusowych. Mówili o tym, co podoba im się w bibliotekach z gminy Susiec oraz czego im w nich brakuje. Określili słabe i mocne strony biblioteki oraz stworzyli piramidę aktywności na której umiejscowili swoje aktywności czytelniczo-kulturalne w podziale na mało ważne, ważne i najważniejsze.

Rozmawialiśmy o tym, co się dzieciom i młodzieży szkolnej w BIBLIOTECE podoba a co chciałyby zmienić? Jak się okazuje niezależnie od wieku, oczekiwania i potrzeby są całkiem podobne. Poniżej zamieszczone zostały uzyskane odpowiedzi cytowane dosłownie.

- **Zalety** biblioteki to: „cisza, duża dostępność książek, dostęp do wiedzy, ciekawe książki, ładne okładki, miła obsługa, komputery, audiobooki, imprezy, wystrój wnętrza”.
- **Wady** biblioteki to: „mało nowości dla młodzieży, stare wydania, nieodpowiednie godziny otwarcia, daleko do biblioteki”
- **Słabe strony** biblioteki wg młodzieży szkolnej to: „stare książki, zbyt cicho- żadnej muzyki do czytania, dyskomfort, złe godziny otwarcia, brak wygodnych kanap, brak horrorów, mało młodzieżówek, modnych książek, brak audiobooków, brak książek o piłce nożnej, biznesie, motoryzacji, zdarzają się nie miłe bibliotekarki, brak kodów legimi”.

→ **Mocne strony:** poznawanie dawnej literatury, bogaty zasób książek, darmowe książki, miła obsługa, przyjemna atmosfera, spokojna atmosfera do czytania, książki w różnych językach, fajna obsługa, ładnie pachnie, dobrze oznaczone kategorie książek, mała biblioteka, łatwy dostęp do książek, poznawanie nowych ludzi, darmowa wiedza, rozwijanie wyobraźni, miła bibliotekarka, inwestycja w siebie, czystość i przyjemny zapach”.

Zdjęcie 4. Spotkania w szkołach.

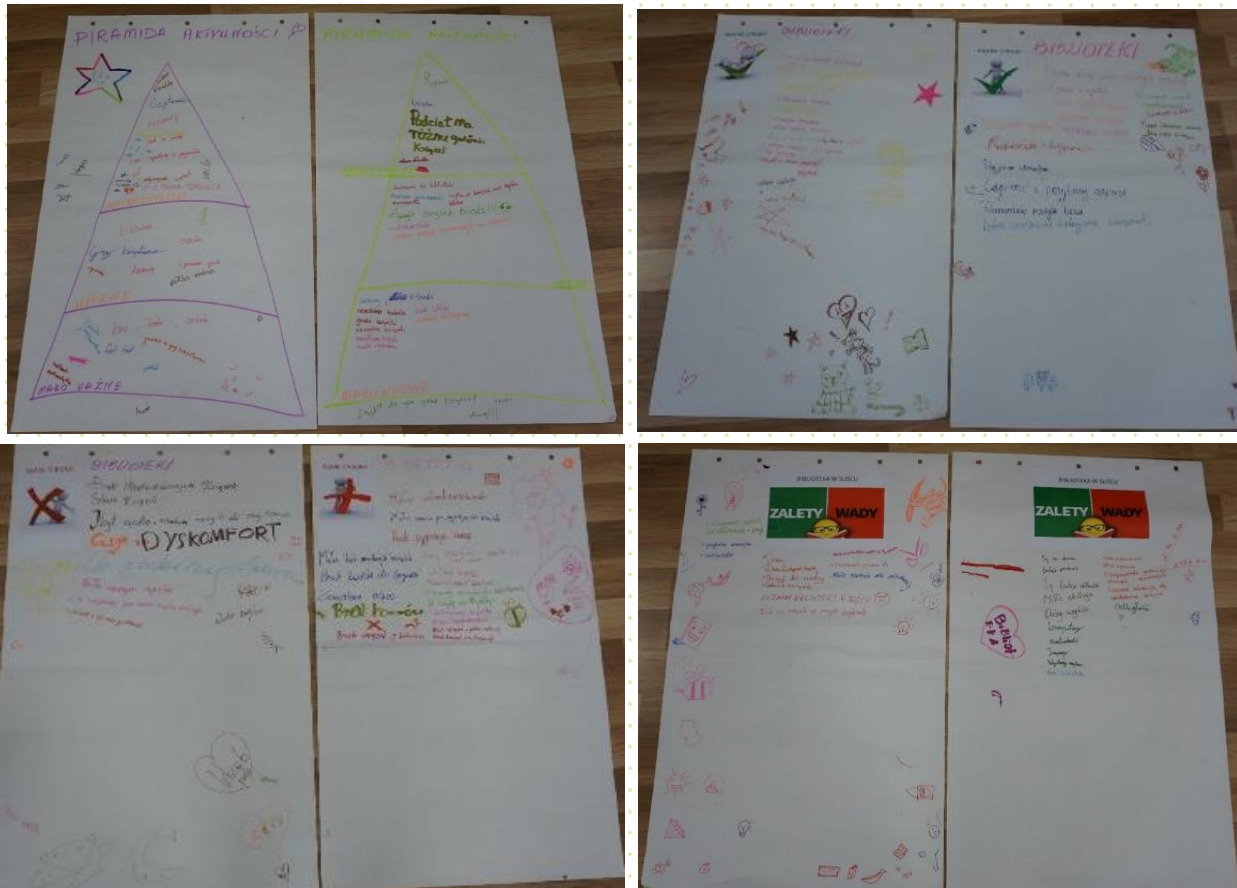

W odniesieniu do piramidy aktywności czytelniczych, młodzi ankieterzy mieli za zadanie umieścić na odpowiednich poziomach piramidy, wg stopnia ważności tj. najważniejsze, ważne i mało ważne aktywności/ obszary, aspekty dotyczące sfery czytelnictwa. Zespół nie sugerował o jakie aktywności chodzi, chcąc poznać co też młodzież rozumie przez pojęcie czytelnictwa i biblioteki. Poniżej uzyskane odpowiedzi cytowane dosłownie:

→ **Najważniejsze:** „koncerty, jazda na rowerze, czas spędzany z przyjaciółmi, odpoczynek, wygląd, w-f z panem Tomaszem, Cristiano Ronaldo, rysunki, książki, ciekawa okładka, podział na różne gatunki książek”

- **Ważne:** „chodzenie do biblioteki, streszczenia, zmiana książek konkursowych na ciekawsze (chodzi o nagrody książkowe i tematy konkursów), English books, biblioteka, spanie, uprawianie sportu, konkursy, nauka, gry komputerowe”
- **Mało ważne:** „teatr, szkoła, fast food, polski, matematyka, książki przedmiotowe, lektury, książki historyczne, grube książki, zaniedbane książki, mało rysunków, niemodne i monotonne książki”

Zdjęcie 5. Plakaty – piramida aktywności, mocne i słabe strony biblioteki, wady i zalety biblioteki.

Badanie obnażyło małą znajomość biblioteki wśród młodych ankietowanych. Badani ze szkół otwarcie przyznają, że nie znają biblioteki, nie chodzą do niej i nie wiedzą co tam się dzieje. Nie umieli podać dlaczego tak jest. Wspominali, że biblioteka nie wydaje im się miejscem atrakcyjnym czy ciekawym. Kojarzy im się tylko z książkami, których w większości nie czytają, więc nie próbują nawet szukać informacji na jej temat. Często padały również odpowiedzi, że badani młodzi rozmówcy, po prostu nie czują takiej potrzeby.

Trozkę inaczej wygląda sytuacja w SP Susiec i Majdan Sopocki. Szkoła w Sućcu jest zlokalizowana naprzeciwko budynku w którym mieści się biblioteka i młodzież z ramienia szkoły czasami bierze udział w organizowanych konkursach. Podobnie SP w Majdanie Sopockim, gdzie niedaleko szkoły mieści się filia biblioteki. Różnica jest taka, że młodzież rozpoznaje bibliotekę ale

podobnie jak ich rówieśnicy z innych szkół, nie interesuje się tym co się w niej dzieje. Ich aktywność ogranicza się do działań prowadzonych przez szkołę. Samodzielnie rzadko przychodzą do biblioteki.

Co ciekawe, kiedy zostały im przybliżone działania prowadzone przez bibliotekę to wielu młodych ludzi oceniło je pozytywnie, sugerując, że gdyby wiedzieli, to być może przyszliby na niektóre inicjatywy. Tutaj należałoby się zastanowić nad kanałami promocji i popularyzacji działań biblioteki, wśród młodych ludzi i sposobami dotarcia do nich celem „zanęcenia” ich do biblioteki. Być może znajomość oferty biblioteki sprowokowałaby większe zainteresowanie tym miejscem?

Podczas badania, nasuwało się spostrzeżenie, że młodzi ludzie w odniesieniu do biblioteki kierują się swoim czysto subiektywnym wyobrażeniem biblioteki, która w ich społeczności jest ściśle powiązana ze szkołą i traktowana w kategorii obowiązku, przymusu, nie wiele mającą wspólnego z rozrywką a już na pewno nie jako miejsce atrakcyjne i modne, „nadające się” do spędzania wolnego czasu, spotkań ze znajomymi, czy rozwoju zainteresowań.

Zespół badawczy spotkał się także z uczestnikami i kadrą Warsztatów Terapii Zajęciowej w Grabowicy, którzy zostali zapoznani z założeniami programu oraz poproszeni o wypełnienie wydzieranek. Kierownik WTZ udzielił również wywiadu, w którym nakreślił stan potrzeb, oczekiwań ale również umiejętności i możliwości uczestników WTZ w odniesieniu do działań pro-czytelniczych w swojej instytucji.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Grabowicy są wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom z niepełnosprawnością niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Siedzibą placówki jest budynek szkoły podstawowej zaadaptowany na potrzeby osób z niepełnosprawnością, położony we wsi Grabowica. Placówka przeznaczona jest dla 30 niepełnosprawnych uczestników z Gminy Susiec, Miasta i Gminy Tomaszów Lub. Warsztaty są placówką pobytu dziennego, stwarzającą osobom z niepełnosprawnością niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Uczestnicy ci dostali szansę na ogólny rozwój i poprawę sprawności niezbędnych do prowadzenia niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę swoich potrzeb. Placówka przeznaczona jest dla 30 niepełnosprawnych uczestników i zatrudnia 7 instruktorów oraz dysponuje 6 pracownikami w ramach których odbywają się zajęcia z uczestnikami

Oprócz codziennych zajęć, uczestnicy WTZ biorą udział w wielu konkursach osiągając w nich wiele sukcesów. Uczestnicy na zajęcia zostają dowożeni, ponieważ zdaniem kierownika bariera komunikacyjna i związany z nią brak mobilności osób niepełnosprawnych jest największym problemem ograniczającym aktywność tych osób w społeczności lokalnej. Nawiązując do form aktywności swoich podopiecznych, Kierownik WTZ, wskazał na ogromną potrzebę kontaktu zarówno z rówieśnikami jak również z innymi osobami.

W celu dokładnego poznania preferencji, potrzeb i oczekiwań czytelniczych osób niepełnosprawnych i ich otoczenia, badaniem objęto 30 uczestników oraz instruktorów WTZ. Z analizy uzyskanych odpowiedzi wynika, że osoby niepełnosprawne najczęściej wolnego czasu spędzają w domu lub ewentualnie w miejscowości swojego zamieszkania. Najczęściej oglądają telewizję i spotykają się z rodziną.

Zdjęcie 6. Wizyta w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Grabowicy.

Większość jest niesprawna czytelniczo, w związku z czym, samodzielnie nie są w stanie skorzystać z usług biblioteki. „niesprawność czytelnicza to trwała lub czasowa niezdolność do korzystania z tradycyjnie wydawanych publikacji czarnodrukowych wywołana niepełnosprawnością (np. uszkodzeniem narządu wzroku, słuchu lub mózgu) lub ograniczenie tej zdolności wynikające ze względów społecznych (zaniedbania środowiskowe, niskie wykształcenie, uzależnienia, słaba znajomość języka itp.). Wynika z tego, że osoby z niesprawnościami czytelniczymi to niezwykle wewnętrznie zróżnicowana społeczność ludzi, którym różnego rodzaju dysfunkcje uniemożliwiają lub utrudniają odbiór wydawnictw standardowych, w sensie fizycznym bądź intelektualnym lub społecznym. Podkreślić należy, że w parze z niemożnością lub ograniczeniami odbioru albo dostępu do publikacji wydawanych tradycyjnie idą często utrudnienia w dostępie do źródeł informacji elektronicznej, aczkolwiek w niektórych wypadkach właśnie źródła elektroniczne wraz z odpowiednim oprogramowaniem i urządzeniami wspomagającymi odbiór ten warunkują, stanowiąc zarazem jeden z czynników sprzyjających kształtowaniu sprawności czytelniczej ich użytkowników(...)”¹⁵.

¹⁵https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-

Uczestnicy bardzo entuzjastycznie przyjęli propozycję odwiedzin biblioteki i ewentualnej systematycznej współpracy, celem stworzenia oferty dla osób niepełnosprawnych skrojonej na miarę, adekwatnej do ich możliwości oraz potrzeb i oczekiwań.

Informacje o wydarzeniach organizowanych w Gminie Susiec/ osoby niepełnosprawne czerpią najczęściej od pracowników WTZ w Grabowicy i to właśnie z nimi większość uczestników uczestniczy w organizowanych inicjatywach. Zostają przywiezieni i odwiezieni do domu i mają zapewnioną opiekę, dlatego konieczne jest nawiązanie współpracy z tą instytucją, celem wypracowania dla nich dedykowanej oferty zajęć w bibliotece. Taki system zniweluje również jeden z głównych problemów osób niepełnosprawnych w gminie jakim jest trudność w przemieszczaniu się i utrudniony dojazd do organizowanych instytucji. Ponadto obecność opiekuna stanowiła będzie formę wsparcia zwłaszcza, że według danych zawartych w „Diagnozie potrzeb kulturalnych mieszkańców Gminy Susiec”¹⁶, jedną z barier uniemożliwiających uczestnictwo w różnych inicjatywach w tym czytelniczych jest nieśmiałość osób niepełnosprawnych w stosunku do osób obcych oraz uzależnienie od opiekuna, prawnego i tego czy zabierze osobę niepełnosprawna na taką inicjatywę czy też nie, co w połączeniu z podeszłym wiekiem opiekunów sprawujących w domu opiekę nad nimi oraz ich złym stanem zdrowia, drastycznie zmniejsza szanse podopiecznych WTZ na udziału w takich zajęciach. Dlatego niezwykle istotne jest angażowanie placówki WTZ w działania pro-czytelnicze i animacyjne biblioteki, celem wypracowania systemu uczestnictwa w czytelnictwie osób niepełnosprawnych, adekwatnego do ich możliwości.

WYWIADY INDYWIDUALNE

Zespół badawczy wykorzystał w swoich pracach również wywiady indywidualne będące dobrym sposobem uzyskania informacji od uczestników badań, ponieważ w jego trakcie mają oni dużo czasu na swobodną wypowiedź. Wywiady okazały się dobrym sposobem, by poznać i zrozumieć opinie uczestników, ich oceny, odczucia, postawy, oczekiwania i motywacje. Wywiad opierał się na wcześniej przygotowanym scenariuszu złożonym z 5 pytań. Poniżej zamieszczono uzyskane odpowiedzi „dosłownie”.

Pytanie Nr 1. Co mogłoby zachęcić ludzi do czytania książek?

Badane osoby odpowiadały następująco: wcześniejsza emerytura * brak Internetu i telefonów komórkowych * organizowanie spotkań czytelniczych * trzeba trafić na swoją książkę * możliwość rozwijania wyobraźni, bogate ilustracje w książce * promocja czytelnictwa, lepszy dostęp do nowości wydawniczych i książek o różnej tematyce * organizowanie wspólnego czytania * ciekawa oferta, rozmowy, reklama, polecenia ze strony znajomych * reklama w postaci wirtualnych książek * zlikwidować tak łatwy poziom do internetu * spotkania autorskie, nowości * nowości czytelnicze, organizacja spotkań promujących znanych autorów * promocja książki do odbiorców, poprzez

t4_(340)/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-t4_(340)-s405-423/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-t4_(340)-s405-423.pdf

¹⁶ Diagnoza potrzeb kulturalnych gminy Susiec

organizowanie tematycznych gier terenowych, konkursów * spotkania poetyckie * organizowanie spotkań z lokalnymi pisarzami * organizowanie spotkań czytelniczych * konkurs ładnego czytania * konkurs plastyczny na zasadzie utworzenia dalszej historii bohaterów * zakaz używania telefonów komórkowych do celów rozrywkowych * utworzenie klubu czytelnika: książki fantastycznej, popularno- naukowej, przygodowej, klasycznej * ciekawe książki, w przypadku uczniów wzbogacone kolorowymi ilustracjami * spotkania z ciekawymi osobami * konkursy czytelnicze * spotkania biograficzne * stworzenie warunków * więcej wolnego czasu * nowości, które doczekały się ekranizacji * kółka, kluby czytelnicze * odpowiednie wzorce * spotkania ze znanymi osobami * spotkania z autorami * czytanie dzieciom i ludziom * łączenie czytania z podróżowaniem;

Pytanie Nr 2. Dlaczego czytanie stało się „niemodne”?

Tutaj padały odpowiedzi: brak czasu i przepracowanie * brak chęci * dostęp do internetu * lepiej oglądać niż czytać * za duży dostęp do mediów masowego przekazu, dzieci od małego uczone są do korzystania z telefonów, a nie czytania * brak promocji czytelnictwa * brak czasu, łatwiej wszystko znaleźć w internecie * komputeryzacja, telefony komórkowe, brak zachęty * wkroczył świat mediów * bo istnieje internet, za dużo programów w TV * internet, google, telewizja * e- booki * dostępność skróconych historii w internecie * świat wirtualny wyparł świat rzeczywisty * rozwijająca się technologia, gdzie odpowiedź można uzyskać jednym kliknięciem * wiedza pozyskiwana przez internet * zastąpiona nowoczesną technologią i możliwością odczytu lub odsłuchu multimedialnego * informacje są w zasięgu ręki * słabe czytelnictwo w rodzinach * dostęp do szybszego przekazu medialnego * wymiana zdań i dyskusja po przeczytaniu książki * czytelnictwo wypierane jest przez nowszą technologię * nieograniczony dostęp do pozycji czytelniczych w internecie * wiedza zdobywana w telewizji, internecie * brak czasu, dzieci mają za dużo zajęć pozszkolnych * brak nawyku czytania * mamy dostęp do wszystkich książek, czasopism, ciekawych artykułów w internecie * brak dyscypliny i motywacji * brak mody na czytanie * brak czasu, tempo życia * lektury szkolne nie interesują młodych ludzi * radio, telewizja * brak odpowiednich wzorców * zmiana stylu życia * duża ilość różnorodnych aplikacji * brakuje wyrobionej świadomości wartości czytania * książka przestała być źródłem wiedzy o świecie * czytanie jest wymagające, potrzebujemy wysiłku, aby czytać;

Pytanie nr 3. Jaka powinna być biblioteka „marzeń”?

Na to pytanie, ankietowani odpowiadali:, że biblioteka powinna być: miejscem odpoczynku i relaksu * wesoła i przyjazna środowisku i otoczeniu * interaktywna z wydzielonymi miejscami do nauki i relaksu * pełna nowości * różnorodna * miejscem przy kawie i ciastku * z kącikiem do zabaw dla dzieci, które mogłyby używać rekwizytów bohaterów książek * książki dostępne dla każdego wieku * dostęp do najnowszych technologii * otwarta technologia * dzieła wydane bardzo dawno, unikatowe * asortyment książek dla każdego wieku * książka w formie papierowej z książką w wersji multimedialnej * kierunek działań od literatury współczesnej do klasyki * szeroki wybór książek * spotkania w szkołach na określony temat * konkursy wiedzy * światowe bestsellery, nowości młodzieżowe * otwarta na inicjatywy społeczeństwa * z możliwością wypożyczania audiobooków * książki czytają się same * dostępna dla każdego * wygodne fotele do czytania * możliwość

zakupienia używanej książki * wyłożona drewnem i mnóstwem kwiatów z przeszklonymi szybami
* świat pozytywnego myślenia i miłości;

Pytanie nr 4. Czego brakuje w bibliotekach z terenu Gminy Susiec?

Na to pytanie otrzymano odpowiedzi: czytelników * reklamy * brak nowości * nic nie brakuje
* telebimu z wyświetlanymi nowościami * ułatwień dla osób niepełnosprawnych * promocja
w mediach społecznościowych * brak książek z bieżącymi trendami * brak książek współczesnych
pisarzy * zwiększyć formę internetową z papierową książką * włączenie w działania młodzież
* spotkania na zewnątrz, spotkania w szkołach, KGW * wszystko jest ok * spotkania promujące
literaturę dziecięcą zachęcająca rodziców do czytania * za mało pozycji rodzimych poetów i pisarzy
* lektur w nowym wydaniu;

Pytanie nr 5. Co jest mocną stroną bibliotek z terenu Gminy Susiec?

Mocne strony wg badanych to: różnorodność książek * miła obsługa czytelników,
profesjonalizm * miła obsługa * fajna atmosfera * bardzo duży zasób książek o tematyce regionalnej
Roztocza * dostępność, lokalizacja * miła atmosfera * dużo ciekawych książek * odpowiedni
pracownicy, pozytywnie nastawieni do czytelników * usytuowanie i duży parking * duży wybór
książek * konkurs na czytelnika miesiąca * otwartość na współpracę * organizowanie konkursów,
szkoleń, spotkań * nowe, kolorowe książki dla dzieci * konkursy czytelnicze * bogaty księgozbiór
* personel pracujący w bibliotece * łatwa dostępność do bibliotek * wyposażenie w lektury szkolne
* bogata oferta czytelnicza * lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży * kiermasze książek * miejsce,
gdzie można miło spędzić czas, w ciszy * realizacja różnych projektów * duży księgozbiór, atmosfera
ciszy i spokoju;

Reasumując, badani doceniają starania biblioteki. Mają też świadomość sytuacji w jakiej
przyszło jej funkcjonować, wszechobecny internet, wypieranie pisma i czytania przez multimedia
i sferę on-line. Wskazywali na potrzebę angażowania lokalnych pisarzy ale również docierania
do znanych osobistości. Oczekują wyjścia biblioteki „do ludzi”, otwarcia się na nowe technologie,
większego dotarcia do społeczności lokalnej, stworzenia przestrzeni do aktywności oddolnych
będących wsparciem dla biblioteki. To również zwiększenie elastyczności funkcjonowania,
dogodniejsze dni i godziny pracy biblioteki, tworzenie i wspieranie kół, grup, które będą pomocne
w animowaniu społeczności lokalnej i doposażenie biblioteki w nowoczesny sprzęt. Wybrzmiało także
oczekiwanie od Biblioteki, żeby weszła w rolę animatora, łącznika, inicjatora i pomocnika wspólnych
działań ze społecznością lokalną.

Równolegle do badań terenowych przeprowadzona została analiza danych zastanych
i dokumentów strategicznych Gminy Susiec za pomocą analizy SWOT. Przeprowadzenie analizy
posiadanych zasobów, miało na celu określenie co mamy, czym dysponujemy i jakie znaczenie mają
te dobra dla dalszego rozwoju czytelnictwa w Gminie Susiec.

Tabela 11. Analiza SWOT bibliotek z gminy Susiec.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Dobra lokalizacja i potencjał lokalowy, który można wykorzystać na potrzeby działalności kulturalnej:	braki w wyposażeniu
wieloletnie tradycje i doświadczona kadra, imprezy cykliczne o znaczeniu regionalnym, ogólnopolskim i transgranicznym	brak oferty dla osób niepełnosprawnych, słabe nieprzygotowanie obiektów i kadry do potrzeb osób niepełnosprawnych
duża aktywność biblioteki, GOK i innych organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki zewnętrzne:	trudności w pozyskiwaniu sponsorów, partnerów partycypujących w kosztach realizowanych inicjatyw
poprawiający się stan techniczny obiektów (wyremontowane świetlice, termomodernizacja budynku GOK oraz zaplanowane dalsze prace remontowe)	mało społecznych animatorów CZYTELNICTWA, małe zainteresowanie mieszkańców udziałem w działaniach biblioteki
SZANSE	ZAGROŻENIA
pozyskiwanie środków zewnętrznych	Wzrost cen książek, audiobooków
udział w szkoleniach, rozwój indywidualny kadry GOK, członków NGO, twórców ludowych oraz osób indywidualnych zaangażowanych w tworzenie kultury	niewielkie zainteresowanie mieszkańców aktywnym wykorzystaniem czasu wolnego na czytelnictwo; wypieranie książek przez multimedia
wzbogacenie oferty dla osób niepełnosprawnych,	zanikanie nawyku czytania, słaba aktywność oddolna mieszkańców gminy w zakresie czytelnictwa,
zdobywanie środków na remonty, prace adaptacyjne, modernizację i doposażenie placówek wykorzystywanych lub mogących być wykorzystywane do realizacji inicjatyw kulturalnych	Rosnące bezrobocie, migracja zarobkowa ludności do miast lub za granicę
zintegrowanie mieszkańców Gminy Susiec w tym twórców ludowych i wzrost ich własnych inicjatyw; inicjatywy budujące/odbudowujące nawyki czytelnicze	Niż demograficzny, malejące zainteresowanie dzieci i młodzieży czytelnictwem jako formą relaksu czy spędzania wolnego a czasu. Czytanie traktowane jest przez tę grupę wiekową jako obowiązek i przymus czytania lektur.
przedsięwzięcia łączące różne grupy społeczne, mobilizowanie mieszkańców do dyskusji, tworzenia i działania,	Kryzys gospodarczy, spadek nakładów na czytelnictwo i kulturę

Źródło: opracowanie własne.

Analiza SWOT, określiła mocne i słabe strony, występujące szanse i zagrożenia dla rozwoju potencjału czytelnictwa i bibliotek z Gminy Susiec. Z analizy wynika, że susiecka biblioteka nie odbiega od jej podobnych placówek funkcjonujących na terenach wiejskich. Boryka się z podobnymi problemami i ma zbliżone szanse rozwoju jak większość wiejskich bibliotek w Polsce. Skuteczność jej działań w dużej mierze zależy od posiadanych środków finansowych w tym również pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Szczegółowe elementy analizy, zawiera tabela poniżej.

ROZDZIAŁ IV

PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH

Celem ankiety było określenie stosunku mieszkańców do działań biblioteki. Szukaliśmy odpowiedzi na pytania:

- Jakie grupy społeczne są niewidoczne lub potrzebujące wsparcia w sferze czytelnictwa?
- Stopień zaangażowania mieszkańców w czytelnictwo gminy w tym w działalność biblioteki?
- Jakie są potrzeby i oczekiwania społeczności lokalnej w odniesieniu do biblioteki w gminie?
- Jakie są możliwe formy partycypacji społecznej w działania biblioteki?

Tabela 12. Podsumowanie ankiet [liczba osób].

Wiek ankietowanych	Ankiety papierowe			Ankiety internetowe			Razem ankieta papierowa i internetowa
	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	
0-6 lat	0	0	0	0	0	0	0
7-12lat	0	0	0	17	10	27	27
13-15 lat	0	0	0	15	9	24	24
16-19	0	0	0	0	0	0	0
20-24	0	0	0	0	0	0	0
25-35	2	0	2	5	1	6	8
36-44	5	0	5	11	1	12	17
45-54	8	1	9	8	2	10	19
55-64	8	0	8	2	0	2	10
Powyżej 65 lat	17	2	19	8	1	9	28
Razem	40	3	43	66	24	90	133

Opracowanie własne.

Opracowano ankietę, która dostępna była w wersji papierowej i elektronicznej. Łącznie badaniem ankietowym objęto 133 osoby w tym 43 ankiet papierowych i 90 ankiet elektronicznych,

rozpowszechnionych w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej GOK Susiec. Wszystko to, po to aby dotrzeć do jak największej liczby mieszkańców i zachęcić ich do udziału w badaniu.

Najliczniejszą grupą W strukturze płci, były kobiety [106/133 wszystkich badanych], które stanowiły aż 79,69% wszystkich ankietowanych. Dotyczyło to zarówno ankiet internetowych jak i ankiet papierowych.

Tabela 13. Wykształcenie ankietowanych. [liczba osób]

Wykształcenie	Ankiety papierowe			Ankiety internetowe			Razem ankieta papierowa i internetowa
	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	
Uczniowie ze szkół podstawowych	0	0	0	25	17	43	43
Niepełne podstawowe	0	0	0	4	1	5	5
Podstawowe/ gimnazjalne	0	0	0	9	1	10	10
Zasadnicze zawodowe	0	0	5	1	2	3	8
Średnie	13	2	15	6	2	8	23
Pomaturalne	4	0	4	4	0	4	8
Wyższe	0	0	8	17	1	18	26
Razem	17	0	32	66	24	90	122

Opracowanie własne.

W odniesieniu do wykształcenia, część ankiet papierowych nie zawierała odpowiedzi odnośnie wykształcenia [brakuje 11 odpowiedzi]. W ankiecie internetowej, była to odpowiedź obowiązkowa. Pytanie o wykształcenie służyło określeniu zależności wykształcenia i poziomu uczestnictwa w praktykach czytelniczych.

W kategorii wykształcenia badanych osób, najliczniejszą grupę stanowili uczniowie szkół podstawowych 32,33%, co wynika z faktu, że ankiety wypełnili w szkołach, podczas zajęć lekcyjnych. W odniesieniu do pozostałej grupy respondentów, przeważały osoby z wykształceniem wyższym (19,5%). Na drugim miejscu uplasowały się osoby z wykształceniem średnim (19,29%). Kolejną grupą stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym 7,51%).

W kategorii głównej aktywności badanych osób, również w części ankiet papierowych, badani nie wskazali czym się zajmują [brakuje 9 odpowiedzi]. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie szkół podstawowych 37,59%. W odniesieniu do pozostałej grupy respondentów, przeważały osoby będące na rencie/emeryturze 25 osób (18,79%) z czego 68% stanowiły kobiety. Na drugim miejscu uplasowały się osoby pracujące w zakładzie państwowym 16 osób (12,03%) które stanowiły wyłącznie kobiety.

Kolejną grupą były osoby prowadzące gospodarstwo rolne i pracujące w zakładzie prywatnym po 11 osób (8,27%) gdzie 81,8% stanowiły kobiety. W dalszej kolejności uplasowały się osoby bezrobotne i prowadzące własną firmę po 3,75%, gdzie również przeważały kobiety (70%).

Tabela 14. Główna aktywność ankietowanych mieszkańców Gminy Susiec.

Rodzaj głównej aktywności	Ankiety papierowe			Ankiety internetowe			Razem ankieta papierowa i internetowa
	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	
uczniowie ze szkół podstawowych	0	0	0	31	19	50	50
uczniowie ze szkół średnich	0	0	0	0	0	0	0
studenci	0	0	0	1	0	1	1
prowadzący gospodarstwo rolne	3	0	3	6	2	8	11
prowadzący własną firmę	2	0	2	1	2	3	5
pracujący w zakładzie państwowym	4	0	4	12	0	12	16
pracujący w zakładzie prywatnym	4	0	4	6	1	7	11
będący na emeryturze/ rencie	17	0	17	8	0	8	25
bezrobotni	3	1	4	1	0	1	5
inne	0	0	0	0	0	0	0
Razem	33	1	34	66	24	90	124

Opracowanie własne.

Analizując formy spędzania wolnego czasu, widzimy że podział odpowiedzi jest zróżnicowany, ze względu na to, czy ankietowani udzielali odpowiedzi w badaniu ankietowym stacjonarnym czy wypełnili ankietę w internecie.

Wg ankiet internetowych oglądanie telewizji/filmów/ seriali uzyskało 22% a z ankiet papierowych 37,21%. Czytanie książek/ czasopism z ankiet internetowych uzyskało 27% a ankietach papierowych 53,48%. Spotkania ze znajomymi w badaniu internetowym uzyskały 38,9% a w badaniu stacjonarnym 13,95%. Porównywalne wyniki uzyskała odpowiedź wskazująca na internet/ gry/ media społecznościowe/ serwisy informacyjne itp.- ankiet internetowa 27% a papierowa-27,90%. Słuchanie muzyki to 22% (internet) i 16,27% ankiet papierowa-16,27%. Na spotkania z rodziną w badaniu internetowym wskazało 20% a z ankiet papierowych wynik wyniósł 18,60%. Podróżowanie to odpowiednio 15,6% internet i 9,3% tradycyjne badanie. Chodzenie do kina/teatru wskazali tylko ankietowani on-line i było to 4,4%.

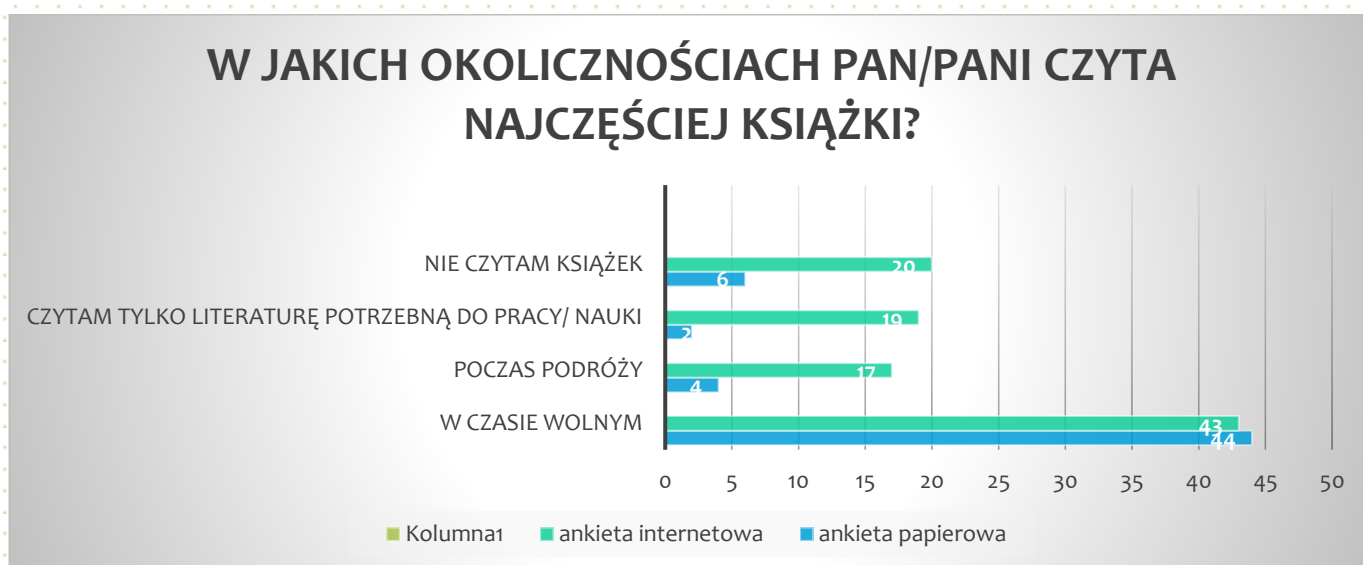
Wykres 1. Najczęstszy sposób spędzania wolnego czasu dla Pani/Pana

Opracowanie własne.

Widać tutaj różnice w preferencjach wynikające z faktu, że w poszczególnych badaniach wzięły udział odmienne grupy osób. Ankiety papierową w większości wypełniły osoby w wieku 55lat i więcej, gdzie 50% badanych stanowili emeryci lub renciści, które przyszły do budynku biblioteki lub na organizowane imprezy. Z kolei ankiety internetowe wypełnione zostały w większości przez młodzież w wieku 7-12lat i 13-15lat (55,5%), oraz 36-44lat i 45-54lat (24,4%) która ma zupełnie inne preferencje w odniesieniu do form spędzania wolnego czasu.

Wykres 2. W jakich okolicznościach Pan/Pani czyta najczęściej książki?

Źródło: opracowanie własne.

Tutaj w obu przypadkach dominuje odpowiedź, że w czasie wolnym. Internauci traktują czytelnictwo bardziej instrumentalnie wskazując także na czytanie publikacji potrzebnych do pracy lub też podczas podróży.

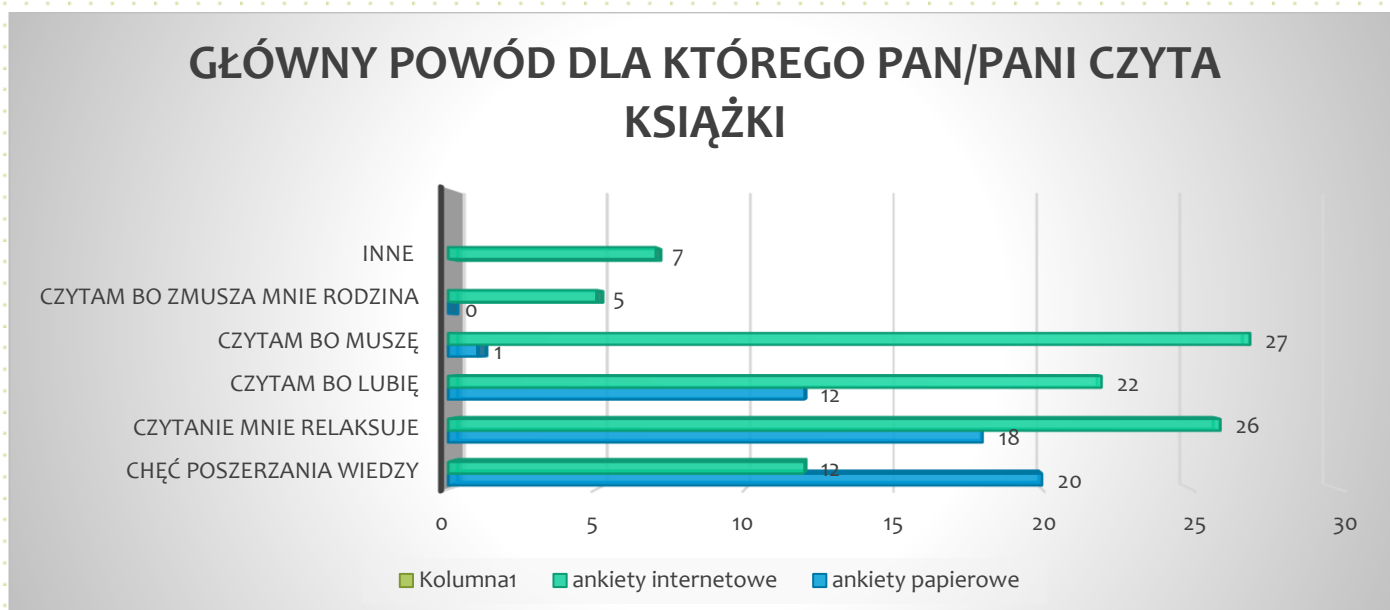
Wykres 3. Dlaczego Pan/Pani nie czyta książek?

Źródło: opracowanie własne.

Jako główny powód „nie czytania” książek badani podawali „że nie lubią czytać” – odpowiedziało tak 43 osoby na 131 wszystkich badanych, oraz brak czasu [27 osób na 131 wszystkich badanych]. Z kolei 10 osób odpowiedziało, że „im się nie chce” czytać.

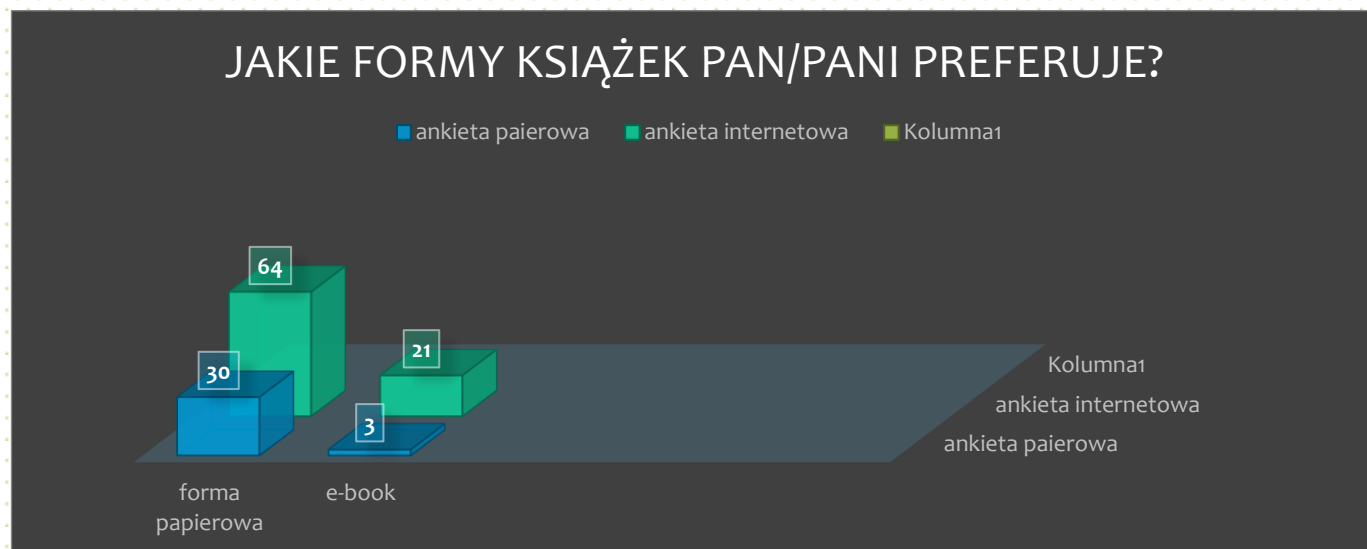
Wykres 4. Główny powód dla którego Pan/Pani czyta książki to:

Źródło: opracowanie własne.

Z ankiet internetowych wynika, że głównym powodem czytania jest relax 32,1% oraz praca i związana z nią konieczność czytania oraz hobby i poszerzanie wiedzy. Ankiety papierowe z kolei wskazywały jako główny powód czytania- chęć poszerzenia wiedzy i relax. Badani twierdzili także, że lubią czytać.

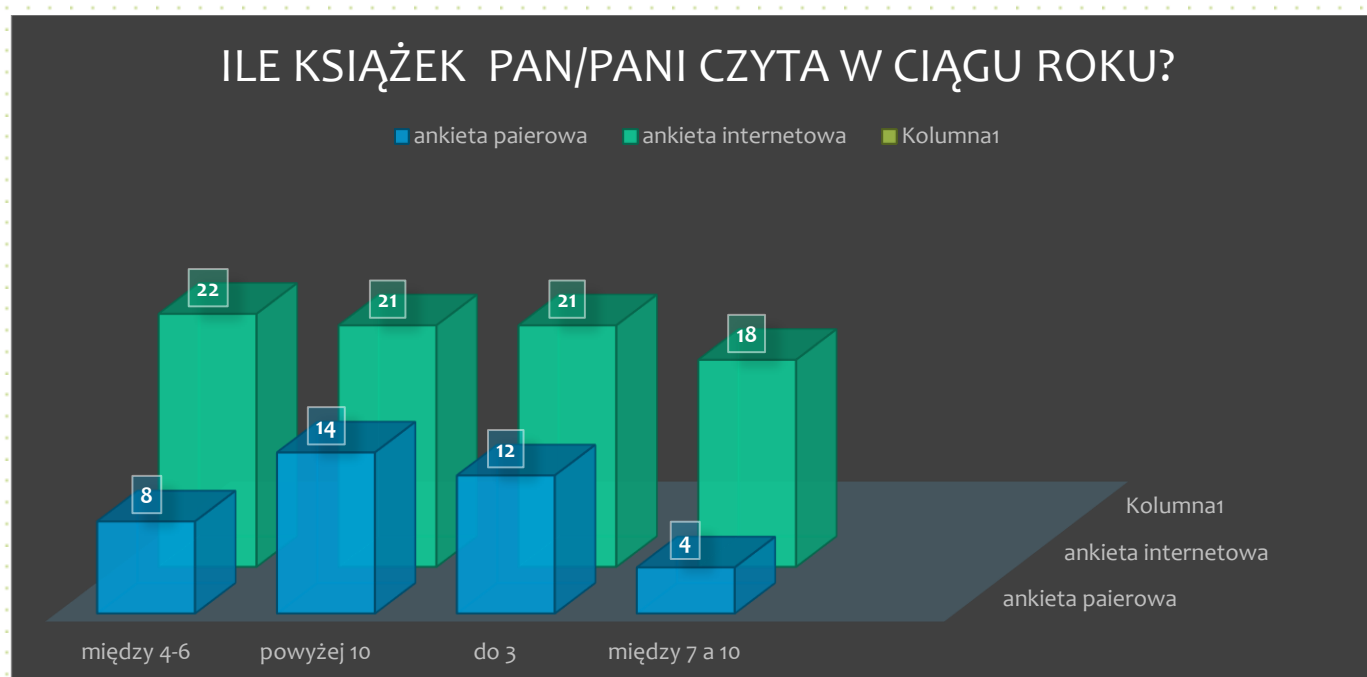
Wykres 5. Jakie formy książek Pan/Pani preferuje?

Źródło: opracowanie własne.

Tutaj mimo wszechobecnego postępu nadal prym wiodzie książka w wydaniu papierowym, na co wskazało 70,6% wszystkich badanych.

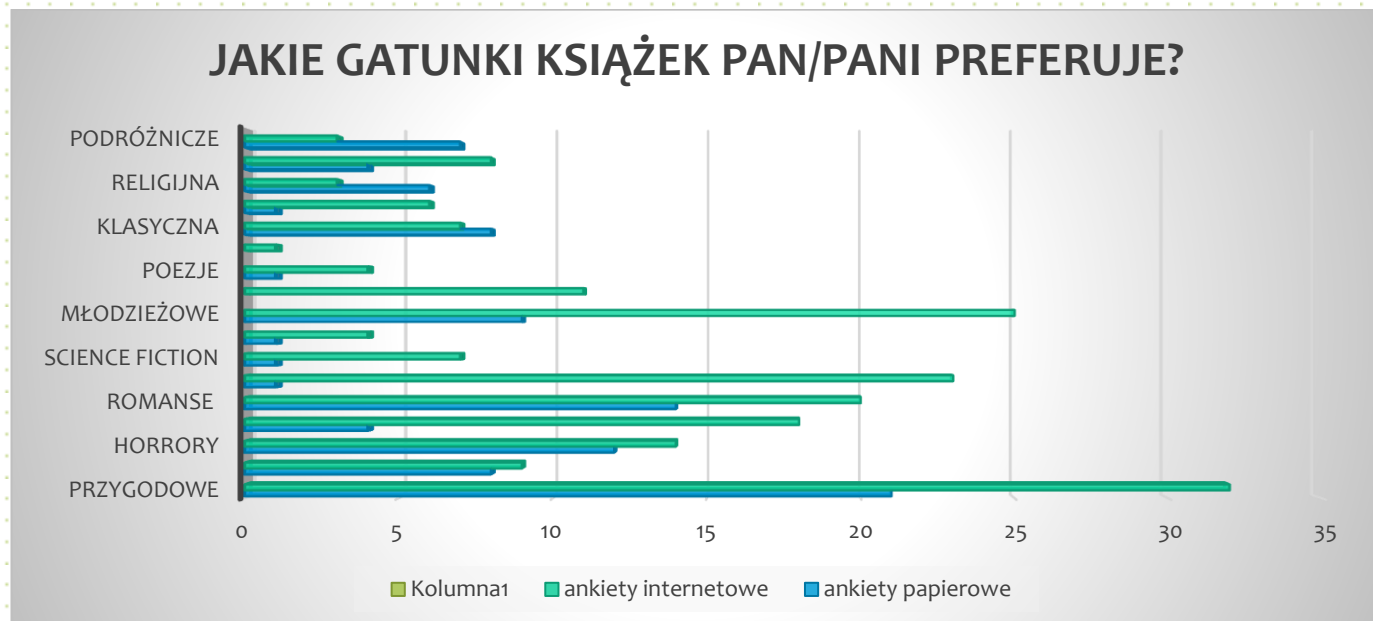
Wykres 6. Ile książek Pan/Pani czyta w ciągu roku?

Źródło: opracowanie własne.

Analizując stopień zaangażowania w podejmowane samodzielnie inicjatywy czytelnicze, możemy stwierdzić, że czytający mieszkaniec Gminy Susiec, czyta średnio między 4 a 6 książek rocznie w przypadku ankiet internetowych i powyżej 10 książek rocznie w przypadku osób preferujących tradycyjne metody badawcze.

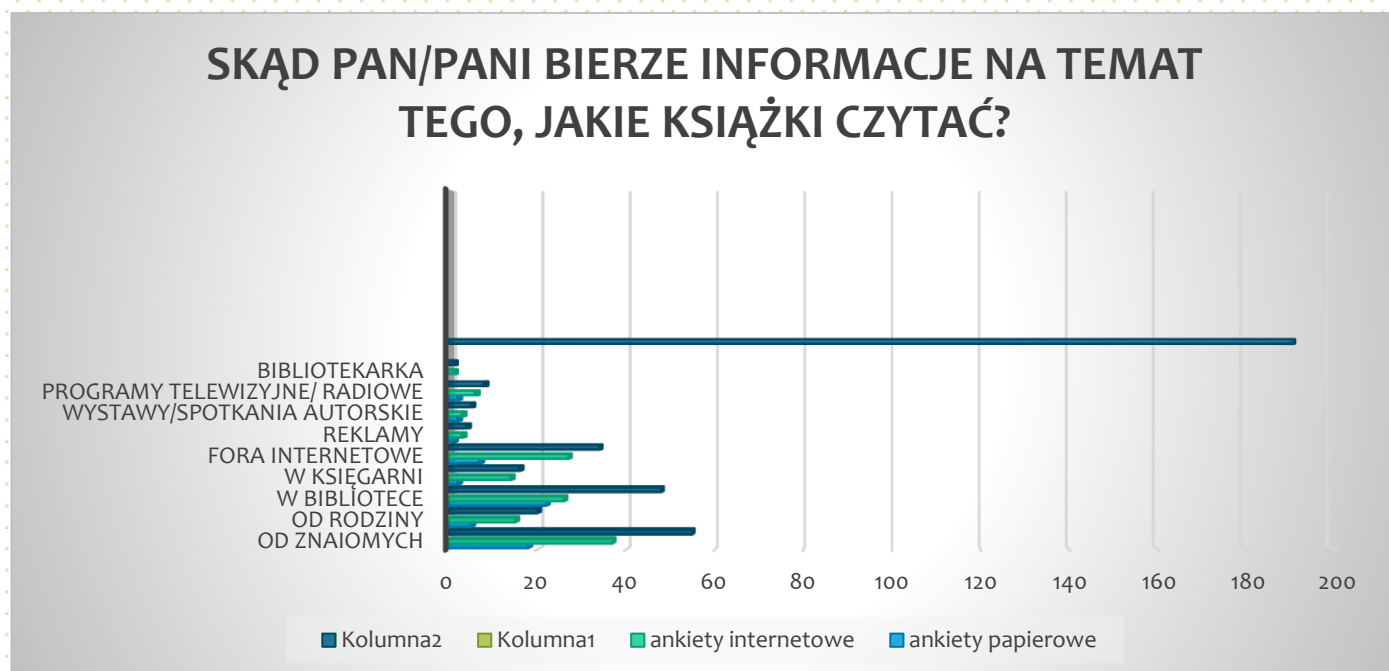
Wykres 7. Jakie gatunki książek Pan/Pani preferuje?

Źródło: opracowanie własne.

Co do preferencji, to dominują książki przygodowe, młodzieżowe oraz science fiction, horrory i romanse.

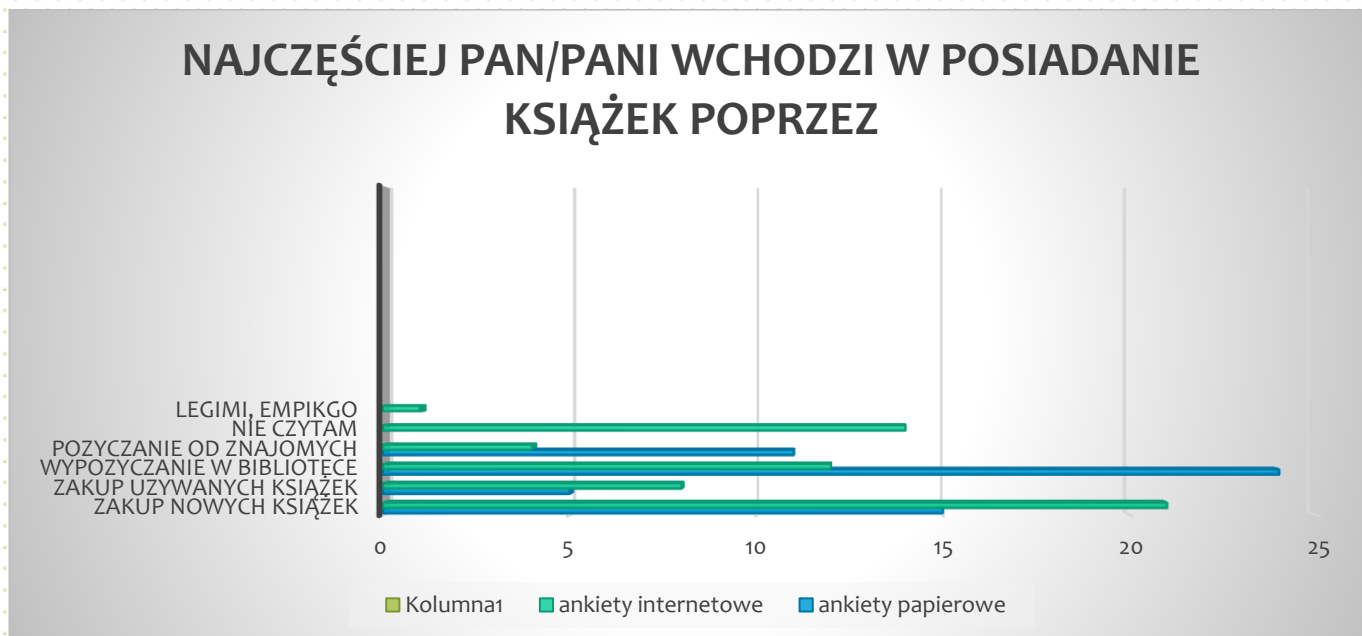
Wykres 8. Skąd Pan/Pani bierze informacje na temat tego, jakie książki czytać?

Źródło: opracowanie własne.

Informacji na temat tego co czytać, badani czerpią najczęściej od znajomych, na co wskazało 55 na 191 wszystkich odpowiedzi oraz w bibliotece – 48 na 191 wszystkich odpowiedzi. Fora internetowe są źródłem wiedzy dla 17,8% badanych a rodzina dla 10,47% ankietowanych.

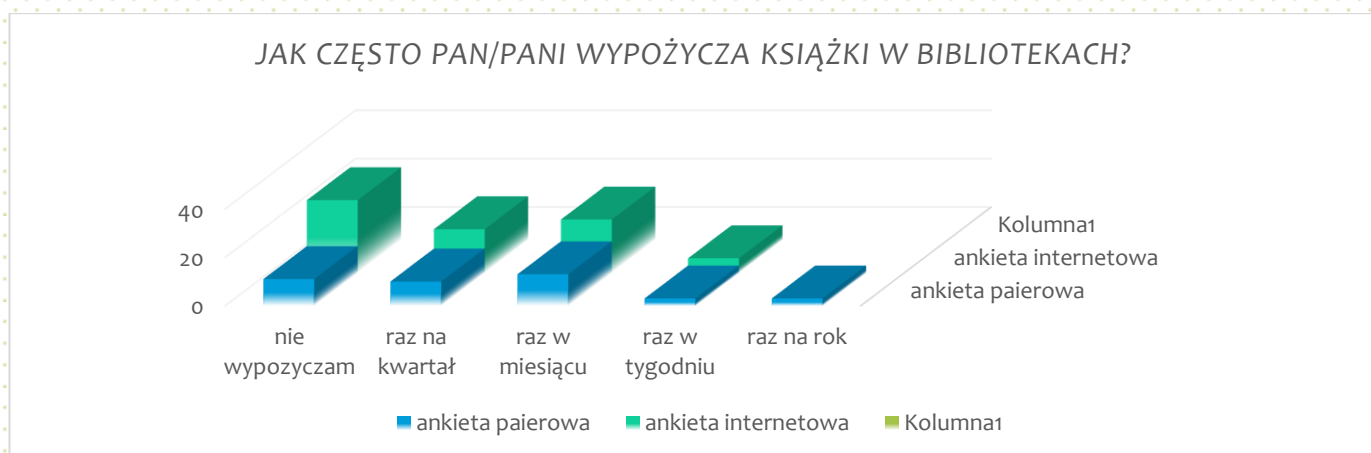
Wykres 9. Najczęściej Pan/Pani wchodzi w posiadanie książek poprzez:

Źródło: opracowanie własne.

Książki są najczęściej wypożyczane lub kupowane. Częściej kupują książki badani za pomocą ankiety internetowej, natomiast z usług biblioteki częściej korzystają osoby, które wypełniły ankietę papierową. Wynika to ze struktury wiekowej badanych. Osoby starsze wykazują przywiązanie do bibliotek i tradycyjnych form czytelnictwa, natomiast młodsze pokolenie ulega nowym trendom, i częściej kupuje książki lub się wymienia ze znajomymi.

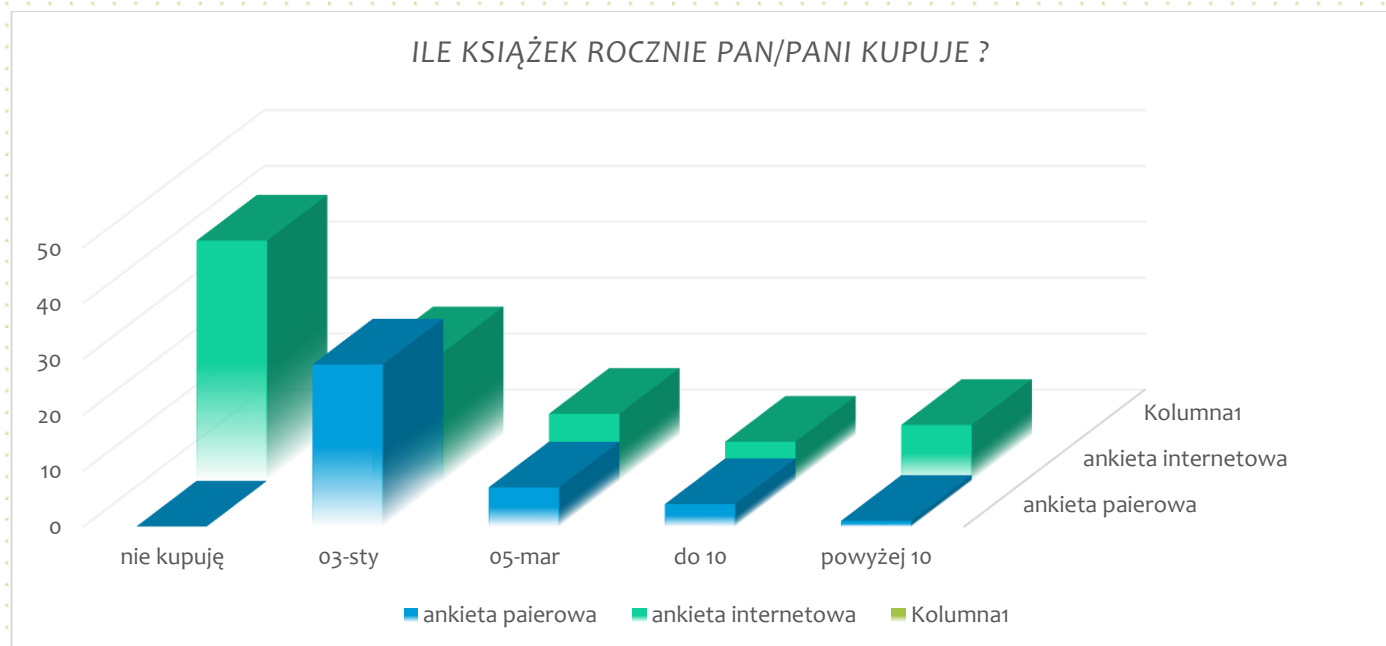
Wykres 10. Jak często Pan/Pani wypożycza książki w bibliotekach?

Źródło: opracowanie własne.

Z badań wynika, że 30,82% wszystkich badanych nie wypożyczy książek w bibliotekach przy czym 22,5% to osoby z ankiet internetowych. Spośród wypożyczających: 26,31% wypożycza książki raz w miesiącu a 21,05% raz na kwartał. Raz w tygodniu książki wypożycza tylko 9% badanych.

Wykres 11. Pytanie nr 11. Ile książek rocznie Pan/Pani kupuje ?

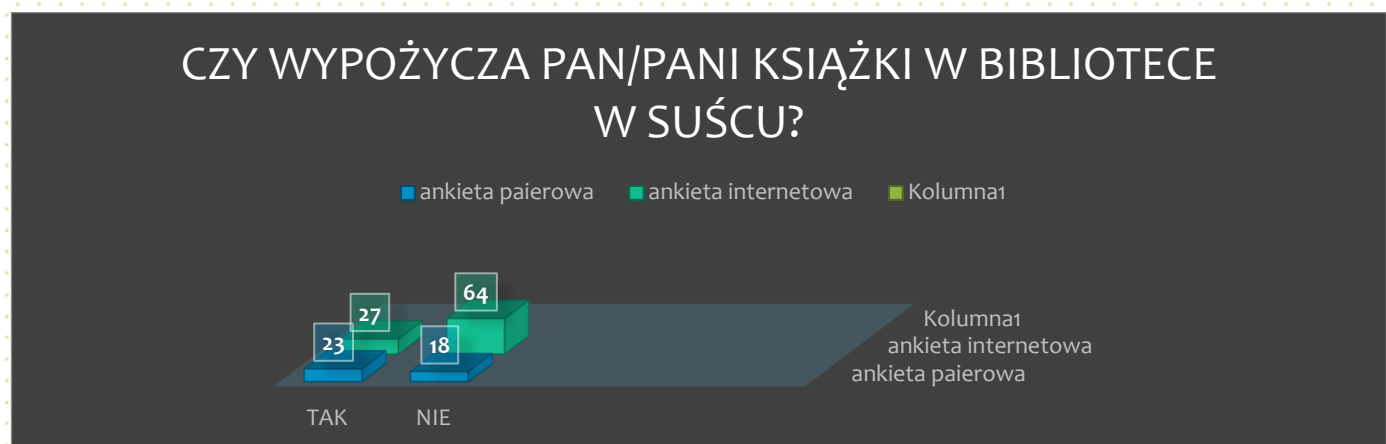

Źródło: opracowanie własne.

Z badań wynika, że 39,9% wszystkich badanych kupuje 1-3 książek rocznie. Kolejne 14,28% kupuje 3-5 książek rocznie a do 10 książek rocznie kupuje 8,3% wszystkich badanych.

Kolejna grupa pytań dotyczyła już susieckich bibliotek i obejmowała sposoby postrzegania i poziom uczestnictwa w ofercie zajęć bibliotecznych i animacyjnych organizowanych w bibliotece.

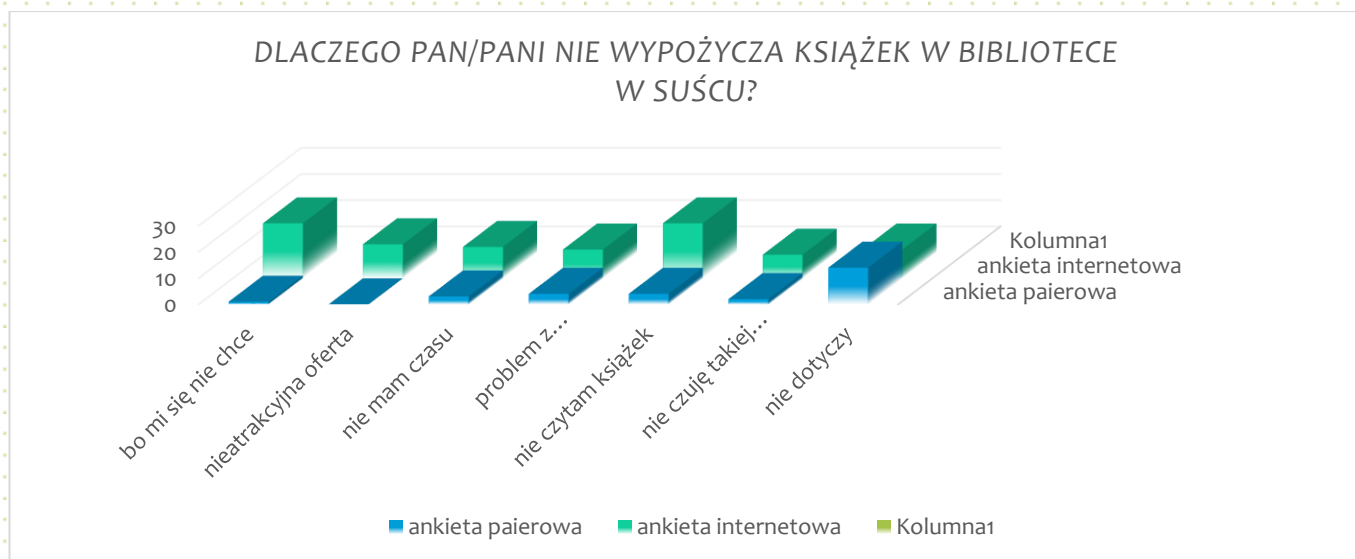
Wykres 12. Czy wypożycza Pan/Pani książki w bibliotece w Suścu?

Źródło: opracowanie własne.

Analizując poziom zainteresowania ofertą biblioteki w Suścu, można stwierdzić, że 61,65% wszystkich badanych nie wypożycza książek w bibliotece w Suścu, z czego 70% stanowią respondenci ankiet internetowych.

Wykres 13. Dlaczego Pan/Pani nie wypożycza książek w bibliotece w Suścu?

Źródło: opracowanie własne.

Pytani o to, dlaczego nie wypożyczają książek w bibliotece w Suścu padały odpowiedzi: bo nie czytam książek 18,79%, „bo mi się nie chce”- 16,54%, bo nie mam czasu-12,783%. Tylko 14,4% wskazywała na nieatrakcyjną ofertę biblioteki a kolejne 12,03% za taki stan rzeczy obwinało problem z dojazdem. 8,27% twierdziło natomiast, że nie chce im się wypożyczać książek w bibliotece w Suścu.

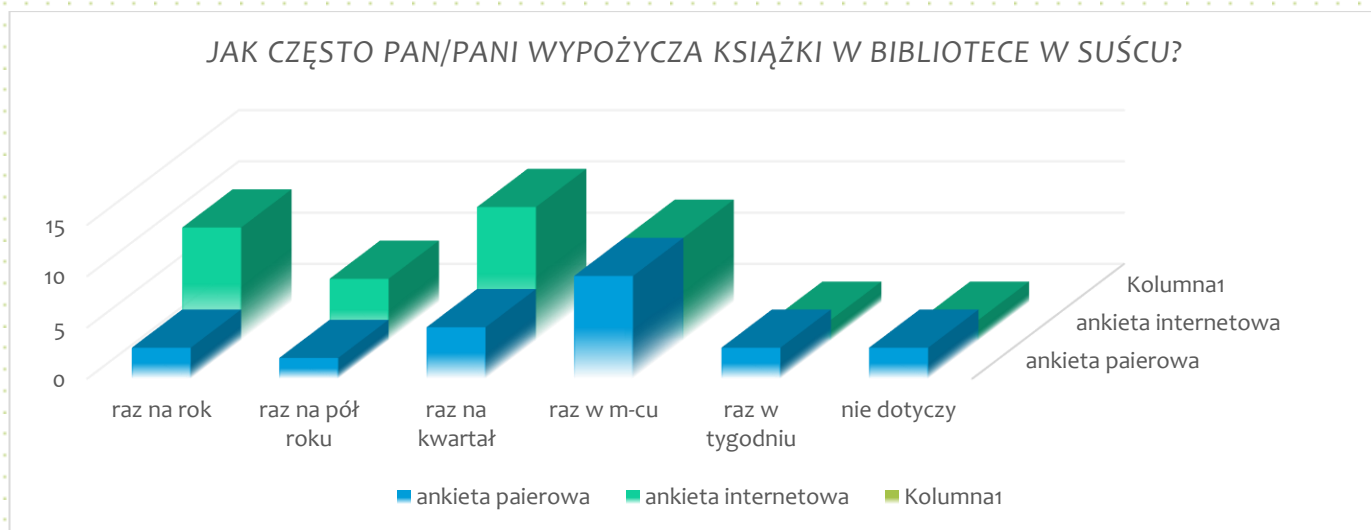
Wykres 14. Dlaczego Pan/Pani wypożycza książki w bibliotece w Suścu?

Źródło: opracowanie własne.

W odniesieniu do osób wypożyczających książki w bibliotece, najczęściej padały odpowiedzi: „bo lubię czytać książki”- 2,108% wszystkich badanych, 17,3% „bo mają ciekawy asortyment książek”, 14,28% „bo biblioteka jest blisko mojego miejsca zamieszkania”

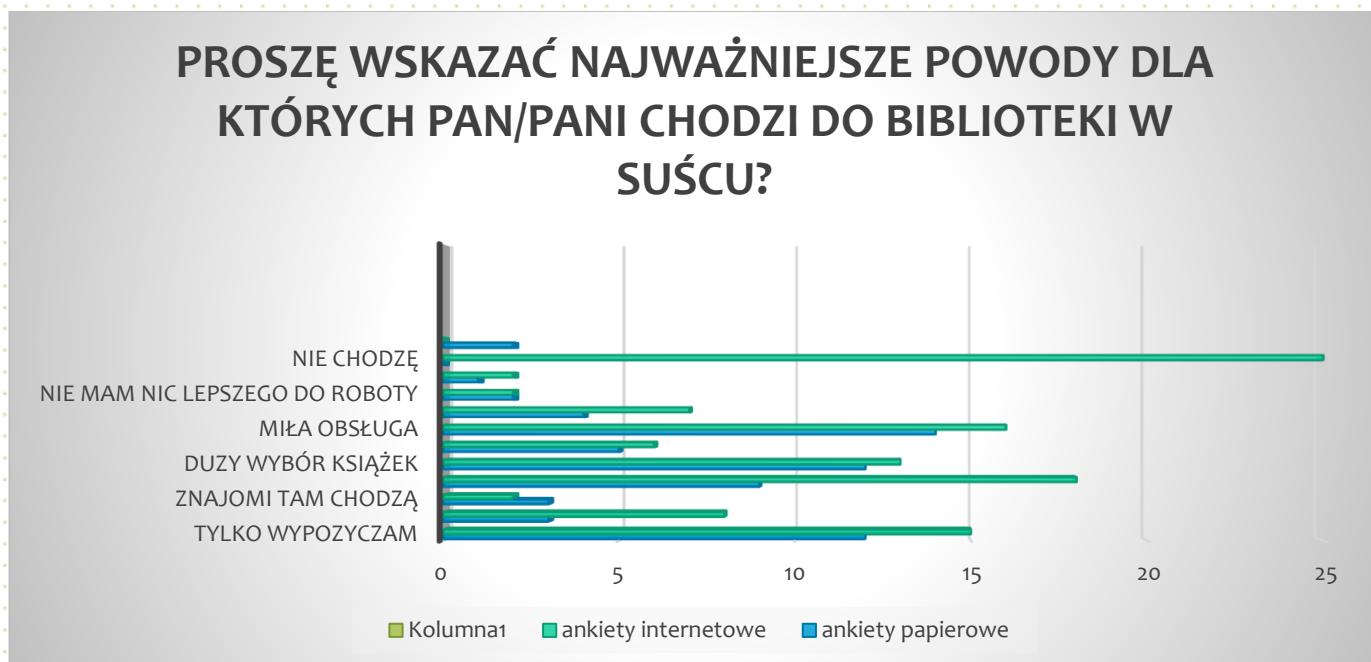
Wykres 15. Jak często Pan/Pani wypożycza książki w bibliotece w Suścu?

Źródło: opracowanie własne.

Pytani o to, jak często wypożyczają książki w bibliotece w Suścu, badani najczęściej wskazywali, że robią to raz na kwartał i raz w miesiącu po 15,03%. Raz w tygodniu, książki wypożycza tylko 3,75% wszystkich badanych.

Wykres 16. Proszę wskazać najważniejsze powody dla których Pan/Pani chodzi do biblioteki w Suścu?

Źródło: opracowanie własne.

Głównym powodem przychodzenia do biblioteki przez mieszkańców Gminy Susiec, jest wypożyczanie książek na co wskazało 23,3% wszystkich badanych. Ankietowani wskazywali również na miłą obsługę i duży wybór książek – po 22,5%, jak również darmowy dostęp do książek -20% i, że im się tam podoba - 9,7%. Co ciekawe, tylko w ankietach papierowych pojawiły się 2 odpowiedzi „spotykam tam inne osoby czytające książki”. Ta grupa ankietowanych wskazywała również na fakt, że „znajomi tam chodzą” oraz że „nie mają nic lepszego do roboty”.

Może to świadczyć o tym, że osoby starsze nie traktują biblioteki instrumentalnie, tylko jest ona dla nich również miejscem spotkań ze znajomymi i rozrywki. Zaskakujące jest to, że kontakt z ludźmi czytającymi książki wskazało tylko 1,3% wszystkich badanych, co oznacza, że biblioteka nie jest postrzegana przez badanych mieszkańców, jako miejsce gdzie spotykają się czytający ludzie!

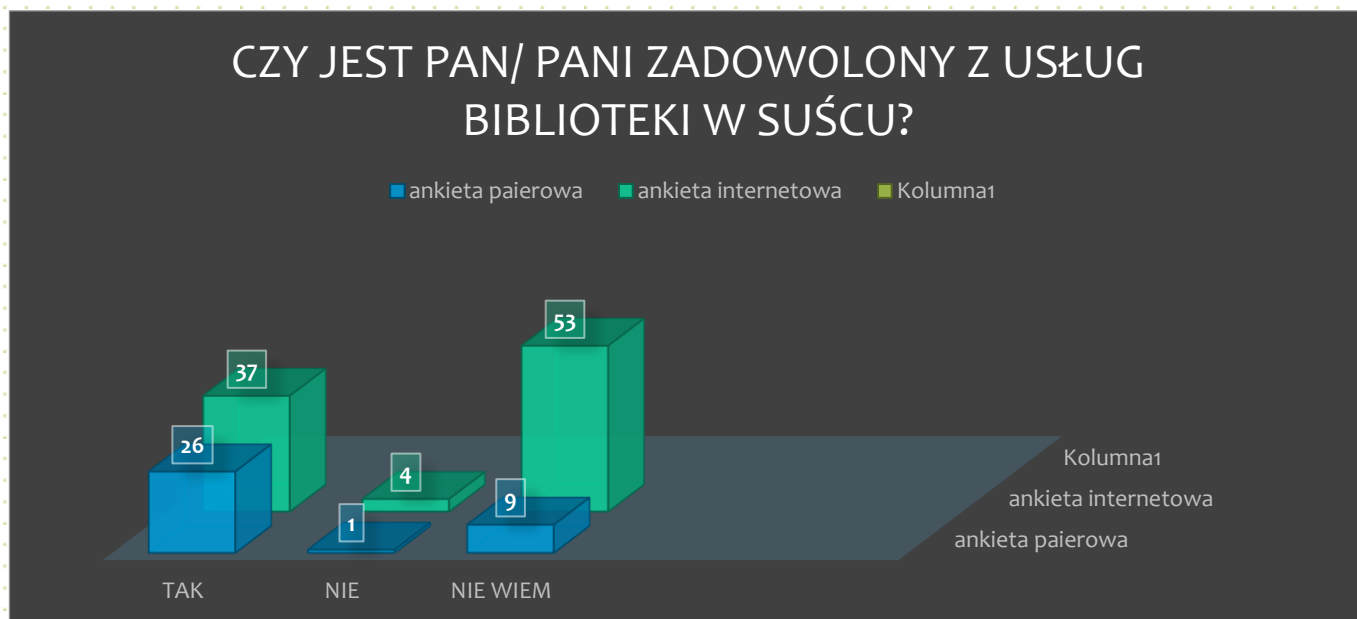
Wykres 17. Czy odpowiadają Panu/Pani godziny otwarcia biblioteki?

Źródło: opracowanie własne.

Na pytanie, czy badanym odpowiadają godziny otwarcia biblioteki-68,42% stwierdziła, że tak a 17,3% odpowiedziało przecząco. 2,6% uważa, że biblioteka funkcjonuje za krótko a 14,28% nie wiedziało lub nie miała zdania, bo nie chodzą do biblioteki – 14,28% wszystkich odpowiedzi.

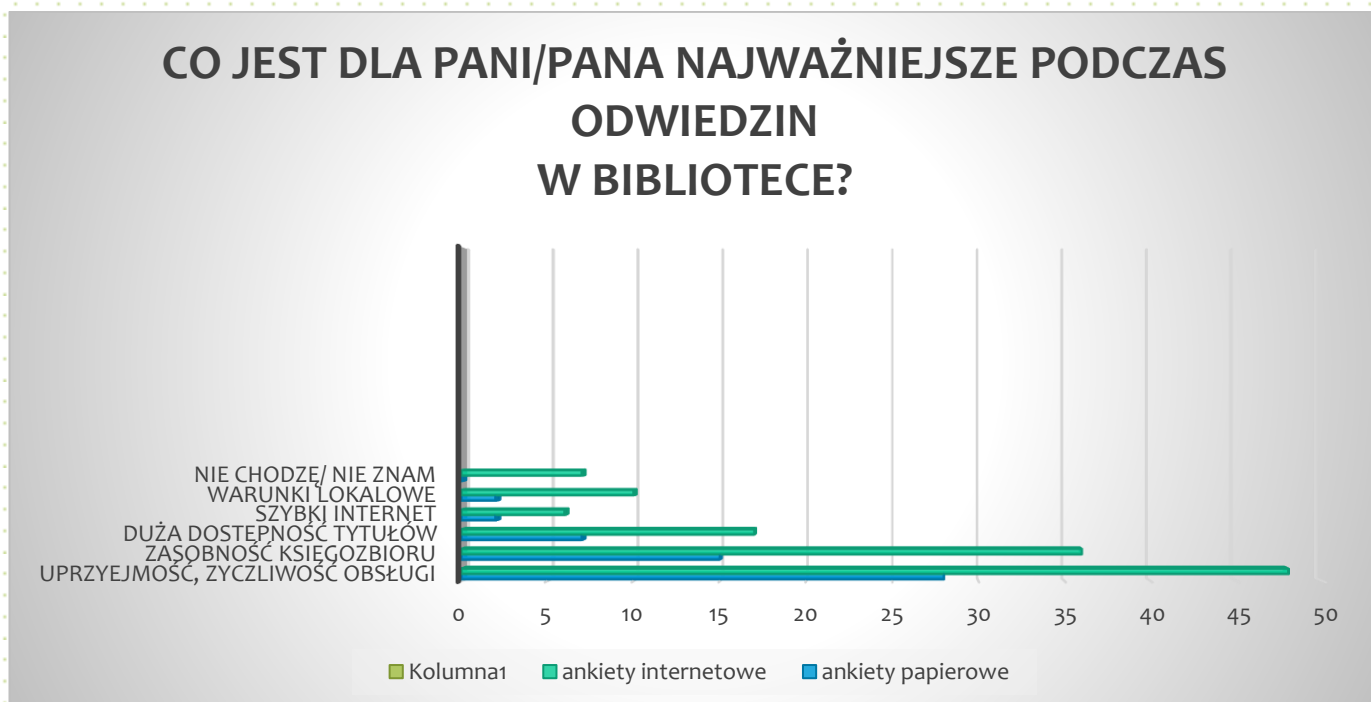
Wykres 18. Czy jest Pan/ Pani zadowolony z usług biblioteki w Suścu?

Źródło: opracowanie własne.

Na pytanie, czy badani są zadowoleni z usług biblioteki w Suścu, 45,11% odpowiedziało, że tak a 3,75%, wskazała na NIE. Natomiast 46,6% stwierdziło, że nie wie. Wynika to z faktu, że ta grupa osób nie chodzi do biblioteki i w związku z tym nie zna jej oferty a co za tym idzie nie jest w stanie ocenić jej usług.

Wykres 19. Co jest dla Pani/Pana najważniejsze podczas odwiedzin w bibliotece?

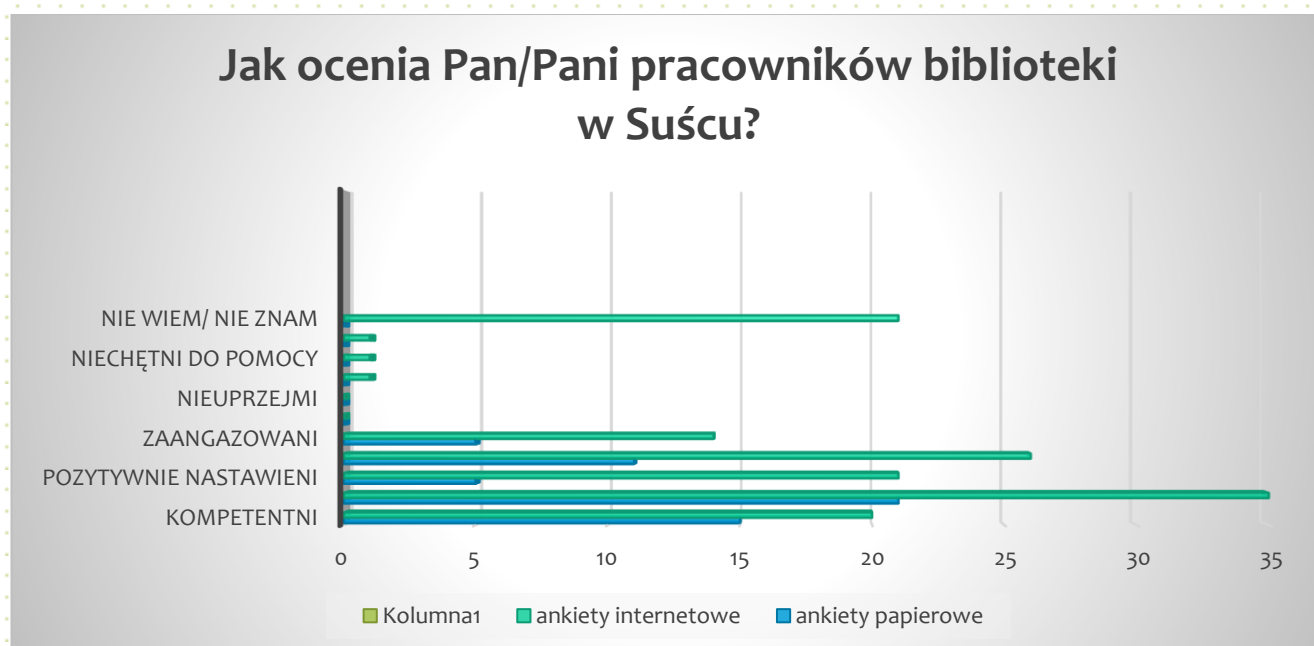

Źródło: opracowanie własne.

Zdaniem badanych, najważniejsze podczas odwiedzin w bibliotece jest uprzejmość i życzliwość bibliotekarzy-na co wskazało 66,9% ankietowanych w tym większą uwagę na to zwracali respondenci ankiet papierowych. Potwierdza to tylko teorię postawioną podczas analizy pytania nr 16 dotyczącego głównych powodów przychodzenia do biblioteki przez mieszkańców Gminy Susiec, gdzie osoby, które poddane zostały badaniu za pomocą papierowej ankiety, częściej niż respondenci ankiet internetowych traktowali bibliotekę jako miejsce spotkań ze znajomymi, rozrywki, czyli miejsce w którym chcą się dobrze czuć i miło spędzić czas w gronie innych ludzi. Dopiero w dalszej kolejności zwracają uwagę na zasobność księgozbioru - 45,86% i liczbę tytułów dostępnej pracy – 21,05% wszystkich badanych, czy warunki lokalowe- 10,52% ankietowanych.

Chociaż warunki lokalowe często wybrzmiewały w wywiadach, w których mieszkańcy zauważali potrzebę doposażenia biblioteki, czy tak jak w przypadku młodzieży oczekiwali kanap, oświetlenia, muzyki itp.

Wykres 20. Jak ocenia Pan/Pani pracowników biblioteki w Suścu?

Źródło: opracowanie własne.

Badani mieszkańcy Gminy Susiec, dobrze oceniają pracowników biblioteki. 49,62% wszystkich badanych uznało, że są oni uprzejmi i życzliwi a 26,31% kompetentni. Z kolei 20,3% badanych uważa pracowników biblioteki za pozytywnie nastawionych. Tutaj znowu 27 % badanych nie potrafiło ocenić kadry, ponieważ ci badani nie korzystają z usług biblioteki. Negatywne odpowiedzi stanowiły niewielki odsetek wszystkich odpowiedzi 1,3% nieuprzejmi i 1,3% niekompetentni.

Tabela 15. Pytanie nr 21. Czy Pan/Pani uczestniczył/uczestniczyła w imprezach/zajęciach organizowanych przez bibliotekę w Suścu?

ODPOWIEDZI	Ankiety papierowe			Ankiety internetowe			Razem ankieta papierowa
	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	
TAK	23	0	23	22	5	27	50
NIE	16	1	17	44	19	63	80
Razem	39	1	40	66	24	90	130

Opracowanie własne.

Wg uzyskanych danych 80 spośród 130 wszystkich ankietowanych nie bierze udziału w imprezach organizowanych przez bibliotekę w Suścu co stanowią 61,53%. Największa dysproporcja we frekwencji występuje w odniesieniu do ankiet elektronicznych, gdzie na 90 przebadanych osób, 63 nie bierze udziału. W odniesieniu do ankiet papierowych na 40 osób 17 nie bierze udziału. W obu przypadkach większość stanowią kobiety. Dysproporcja płci, wynika tu głównie z faktu, że mimo starań zespołu badawczego w badaniu udział wzięła większa liczba kobiet niż mężczyzn.

W dalszej części badania ankietowani zostali poproszeni o podanie przyczyn nie uczestniczenia w imprezach organizowanych przez biblioteki w gminie Susiec. Celem tego pytania było określenie, jakie czynniki, trendy i zachowania determinują poziom uczestnictwa w działaniach pro-czytelniczych.

Tabela 16. Pytanie nr 22. Jeżeli w poprzednim pytaniu padła odpowiedź NIE, proszę o informację dlaczego?

ODPOWIEDZI	Ankiety papierowe			Ankiety internetowe			Razem ankieta papierowa i internetowa
	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	
Brak czasu	7	0	7	9	6	15	22
Nie interesują mnie takie imprezy	2	0	2	6	1	7	9
Nie było nic ciekawego	2	1	3	2	1	3	6
Nie chce mi się / nie mam ochoty	2	0	2	2	1	3	5
Nie wiedziałem że są	12	0	12	19	9	28	40
duża odległość	0	0	0	1	0	1	1
Nie dotyczy	4	0	4	4	1	5	9
Brak dojazdu	0	0	0	1	0	1	1
RAZEM	29	1	30	44	19	63	93

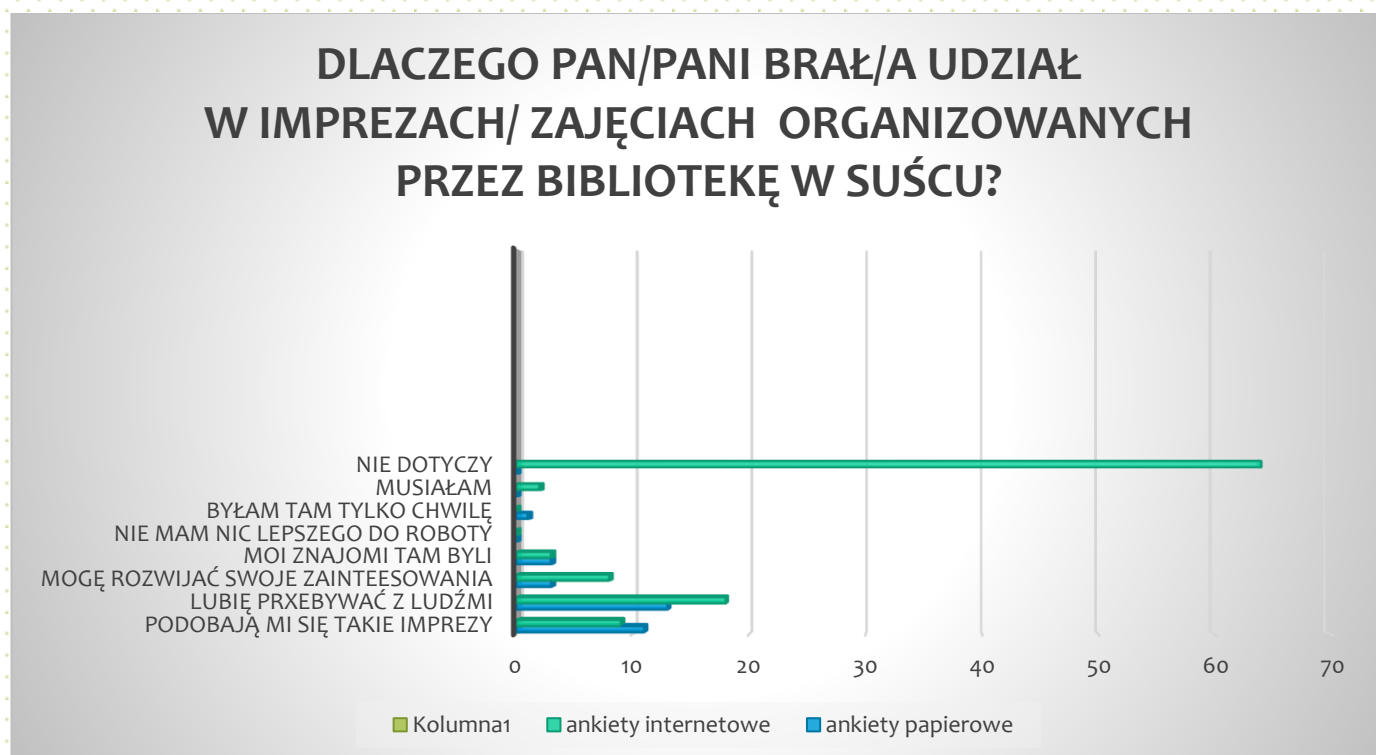
Opracowanie własne.

Główną przyczyną małego zaangażowania mieszkańców Gminy Susiec w życie kulturalne jest brak wiedzy na temat organizowanych imprez. Taki powód wskazało 43,01% wszystkich badanych. Kolejne 23,65% ankietowanych odpowiedziało, że nie ma czasu. Jest to sytuacja dosyć kłopotliwa dla biblioteki, ponieważ jest to przyczyna niezależna od działań i aktywności placówki i bardzo trudno będzie tę grupę badanych zachęcić do większego zaangażowania, tym bardziej, że kolejne 9,67% odpowiedziało, że nie interesują ich takie imprezy a 5,37%, że nie chce im się / nie mają ochoty. Tylko 6,45% ankietowanych odpowiedziało, że proponowane imprezy wydawały im się nieciekawe.

Kolejne pytanie skierowane było do osób uczestniczących w inicjatywach bibliotecznych. Na pytanie nr 23 - w jakich imprezach organizowanych przez bibliotekę w Suścu, Pan / Pani uczestniczył/ uczestniczyła ? padały następujące odpowiedzi:

- **ankieta internetowa:** NOC Bibliotek, Narodowe czytanie, Tydzień Bibliotek, Festiwal transgraniczny i nie uczestniczyłam,
- **ankieta papierowa:** projekty biblioteczne, noc bibliotek, konkursy, rękodzieło- szydełkowanie, robienie kwiatów.

Wykres 21. Dlaczego Pan/Pani brał/a udział w imprezach/ zajęciach organizowanych przez bibliotekę w Suścu?

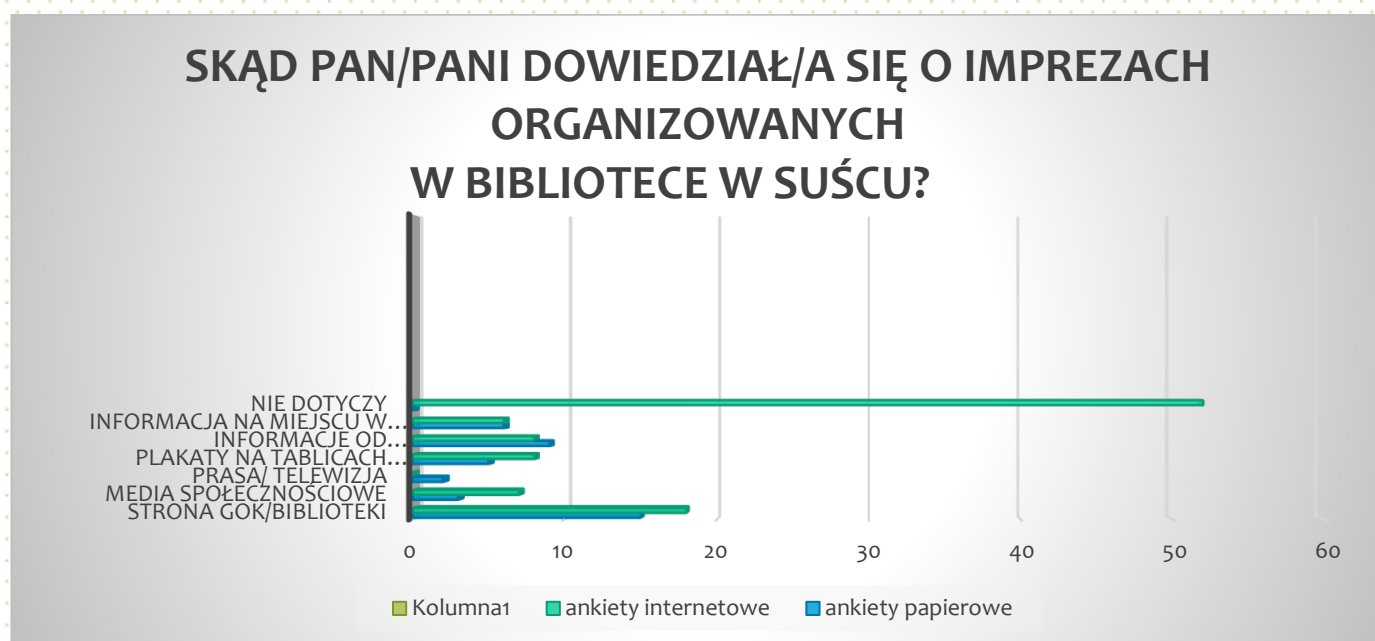

Źródło: opracowanie własne.

Ankietowani, pytani, dlaczego biorą udział w imprezach/ zajęciach organizowanych przez bibliotekę w Suścu, w większości odpowiedzieli, że „lubią przebywać z ludźmi”- tak wskazało 23,30% wszystkich badanych. Kolejne 15% ankietowanych twierdziła, że podobają mi się takie imprezy/zajęcia a 8,3% badanych, bierze w nich udział, bo że może rozwijać swoje zainteresowania. Tutaj także 48,9% wszystkich badanych nie umiało odpowiedzieć na to pytanie, ponieważ nie uczestniczą w takich imprezach.

Widać wyraźnie, że biblioteka w Gminie Susiec to coś więcej niż tylko samo czytanie książek. Uzyskane informacje jasno wskazują jak ważny jest aspekt animacyjny realizowany w bibliotece, chociażby z uwagi na fakt, że społeczność lokalna zwłaszcza ta w starszym wieku, ceni sobie możliwość spędzenia czasu w ciekawy sposób i w towarzystwie innych ludzi a najlepiej w sposób inny niż zwykle, zrobienie czegoś, co przełamie nudę i monotonię dnia codziennego.

Wykres 22. Pytanie nr 25. Skąd Pan/Pani dowiedział/a się o imprezach organizowanych

Źródło: opracowanie własne.

Głównymi kanałami informacji preferowanymi przez mieszkańców gminy jest strona internetowa 24,8% badanych. Na drugim miejscu informacje od znajomych 12,8% oraz ex aequo po 9%: plakaty na tablicach ogłoszeń i informacje na miejscu np. w siedzibie organizatora. Kolejne miejsce zajęły „media społecznościowe” na które wskazało 7,5%.

Podsumowując dotychczasowe wyniki badań odnoszące się do uczestnictwa mieszkańców Gminy Susiec w organizowanych imprezach i zajęciach w bibliotekach w gminie, konieczne jest zwrócenie uwagi na funkcjonujące trendy dotyczące kanałów komunikacji i pozyskanie informacji zwrotnych od mieszkańców odnośnie prowadzonych działań pro-czytelniczych i animacyjnych.

Na uwagę zasługuje także fakt, niskiej znajomości oferty bibliotek, co przekłada się na niską frekwencję mieszkańców w życiu czytelniczym. Z przedstawionych danych wynika, że przyczyna niskiego poziomu uczestnictwa mieszkańców Gminy Susiec w działania realizowane przez bibliotekę w Suścu, nie leży tylko i wyłącznie po stronie tej instytucji i tego, czy jej oferta jest na tyle atrakcyjna, by zachęcić mieszkańców do uczestniczenia w prowadzonych działaniach animacyjnych i czytelniczych. To również brak czasu, brak zainteresowania tego typu inicjatywami, wynikające po części na pewno z faktu, że im więcej mieszkańcy mają obowiązków, w tym mniej dziedzin kultury się angażują- przeznaczając swój wolny czas na pracę, naukę, obowiązki domowe itp.

Kolejna grupa pytań służyła określeniu stopnia partycypacji mieszkańców w zajęciach/ imprezach warsztatach, spotkaniach czy imprezach pro-czytelniczych/ animacyjnych, odbywających się poza terenem gminy Susiec, celem wysondowania, poziomu aktywności czytelniczej mieszkańców poza terenem gminy, w odniesieniu do podejmowanych działań.

Tabela 17. Pytanie nr 26. Czy bierze Pan/Pani udział w imprezach/ zajęciach kulturalnych organizowanych przez inne biblioteki poza Gminą Susiec?

ODPOWIEDZI	Ankiety papierowe			Ankiety internetowe			Razem ankieta papierowa i internetowa
	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	
NIE	31	1	32	57	21	78	110
TAK	3	1	4	9	3	12	16
Razem	34	2	36	66	24	90	126

Źródło: opracowanie własne.

Materiał badawczy wskazuje, że 110 z 126 ankietowanych nie uczestniczy w zajęciach organizowanych poza terenem gminy Susiec, co stanowi 87,3% wszystkich badanych. Okazuje się, że duża grupa mieszkańców nie poszukuje żadnych innych form aktywności czytelniczej

a co za tym idzie, nie koniecznie o ofertę susieckich bibliotek i ich większą lub mniejszą atrakcyjność tutaj chodzi, lecz o sam fakt „nie interesowania się” mieszkańców tego typu aktywnościami. W dalszej kolejności pytano ankietowanych mieszkańców gminy Susiec o przyczyny takiego stanu.

Wykres 23. Pytanie nr 27. Jeśli w poprzednim pytaniu padła odpowiedź NIE, proszę o wskazanie dlaczego Pan/Pani nie brał / nie brała udziału w imprezach/ zajęciach kulturalnych organizowanych przez inne biblioteki poza Gminą Susiec?

Źródło: opracowanie własne.

Sytuacja analogiczna jak w pytaniu o brak uczestnictwa w inicjatywach organizowanych przez bibliotekę w Suścu. Tu również główną przyczyną absencji jest brak wiedzy na temat organizowanych w innych gminach imprezach bibliotecznych.

Być może zatem nie o błędy w promocji inicjatyw bibliotecznych tutaj chodzi ale o sam fakt, że jeżeli ktoś się nie interesuje takimi imprezami, to nie szuka informacji na ich temat, bo przecież aż 87% badanych nie uczestniczy w tego typu inicjatywach a 26,7% pytanych o powód odpowiedziało, że ich to nie dotyczy.

Mało prawdopodobne jest zatem, żeby wszystkie okoliczne biblioteki popełniały kardynalne błędy w promocji swoich inicjatyw i nie były w stanie dotrzeć do 1/3 mieszkańców z sąsiedniej gminy.

Tabela 18. Pytanie nr 28. Jeśli w poprzednim pytaniu padła odpowiedź TAK, proszę o wskazanie w jakich zajęciach / imprezach Pan/Pani brał/a udział i gdzie były organizowane ?

ODPOWIEDZI	Ankiety papierowe			Ankiety internetowe			Razem ankieta papierowa i internetowa
	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	
Warsztaty tworzenia komiksów w MBP w Tomaszowie Lub.	0	0	0	1	0	1	1
nie pamiętam	0	0	0	1	0	1	1
noc bibliotek	0	0	0	1	0	1	1
np konkurs ładnego pisania w szkole podstawowej w Łosińcu.	0	0	0	1	0	1	1
konkursy	0	0	0	1	0	1	1
Spotkania autorskie / szkolenia	0	0	0	1	0	1	1
Występowanie z harcerzami	0	0	0	1	0	1	1
na różnych imprezach w sąsiedztwie byłem ale jedyną jaką pamiętam to dzień dziecka	0	0	0	0	1	1	1
NIE DOTYCZY/ brak odpowiedzi/inne	0	0	0	2	2	4	4
WOŚP Narol, Dzień Dziecka w Rudzie Różanieckiej	0	0	1	0	0	0	1
RAZEM	0	0	1	9	3	12	13

Źródło: opracowanie własne.

Na pytanie dlaczego Pan/Pani bierze udział w zajęciach/ imprezach organizowanych przez inne biblioteki poza Gminą Susiec: W ankietach papierowych padła tylko jedna odpowiedź „bo są bezpłatne”. W odniesieniu do ankiet internetowych wskazano dwie odpowiedzi: „bo w innych bibliotekach jest lepiej” i „bo są ciekawe”.

Ze względu na poziom zaangażowania i uczestnictwa mieszkańców w życie kulturalne gminy obok samej oferty zajęć istotne znaczenie mają formy informowania mieszkańców o wydarzeniach kulturalnych organizowanych w ich okolicy. Z zebranych 133 ankiet na to pytanie uzyskano 118 odpowiedzi z czego 58 brzmiało „nie dotyczy”. Analizując pozostałe otrzymane odpowiedzi, okazuje się, że bardzo popularną metodą promocji wydarzeń organizowanych w gminie niezależnie od wieku, płci i statusu na rynku pracy okazuje się być internet, na który otrzymał 40% głosów. Informacja na miejscu to 18,33% a plakaty na tablicach ogłoszeń-13,3%. Informacje od znajomych i media społecznościowe otrzymały po 11,7%.

Wykres 24. Pytanie nr 30. Skąd Pan/Pani dowiedziały/a się o zajęciach/impresach organizowanych przez inne biblioteki poza terenem Gminy Susiec?

Źródło: opracowanie własne.

Widać zatem, że zarówno w kwestii szukania informacji na temat inicjatyw realizowanych w Gminie Susiec, jak i poza nią, niezależnie od formy ankietowania, w obu przypadkach dominuje internet i to co organizator umieszcza w sieci na temat swojej działalności.

Tabela 19. Pytanie nr 31. Czy Pan/Pani chciałby/chciałaby uczestniczyć w działaniach (projektach, inicjatywach itp.) obejmujących Pani/ Pana potrzeby i zainteresowania

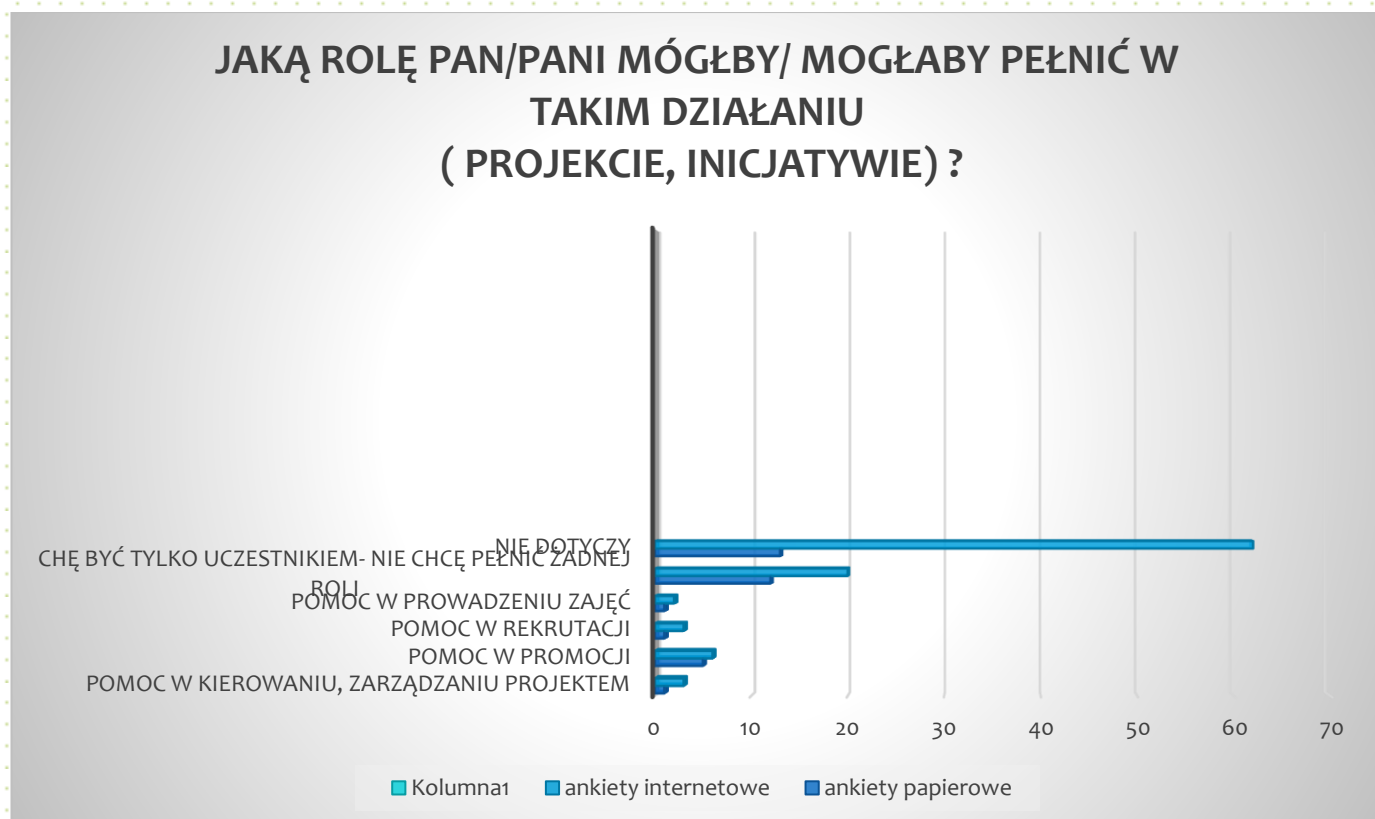
ODPOWIEDZI	Ankiety papierowe			Ankiety internetowe			Razem ankieta papierowa i internetowa
	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	Kobiety	Mężczyźni	Razem K+M	
TAK	17	2	19	20	3	23	42
NIE	5	0	5	18	9	27	32
NIE WIEM	12	0	12	28	12	40	52
RAZEM	34	2	36	66	24	90	126

Źródło: opracowanie własne.

W dalszej części badania poproszeni zostali o wskazanie w jakich zajęciach, imprezach bądź wydarzeniach spełniających ich potrzeby i oczekiwania, organizowanych przez GOK chcieliby

uczestniczyć. Wyniki pokazały, że takimi zajęciami zainteresowanych jest 33,33% badanych z czego 88,09% to kobiety. Kolejne 41,26% badanych stwierdziło, że „nie wie”, a 25,39% odpowiedziało przecząco. Możemy zatem stwierdzić, że w Gminie Susiec, jest pewna grupa mieszkańców gotowa do dzielenia się swoimi osobistymi zasobami – wiedzy, umiejętności i zainteresowań oraz współtworzenia lokalnego życia bibliotecznego, a kolejne 25% niezdecydowanych stanowi wyzwanie dla kadry biblioteki, ponieważ wśród nich na pewno znajdzie się grupa osób, którą można zachęcić do włączenia się w działania pro czytelnicze.

Wykres 25. Jaką rolę Pan/Pani mógłby/ mogłaby pełnić w takim działaniu (projekcie, inicjatywie)?

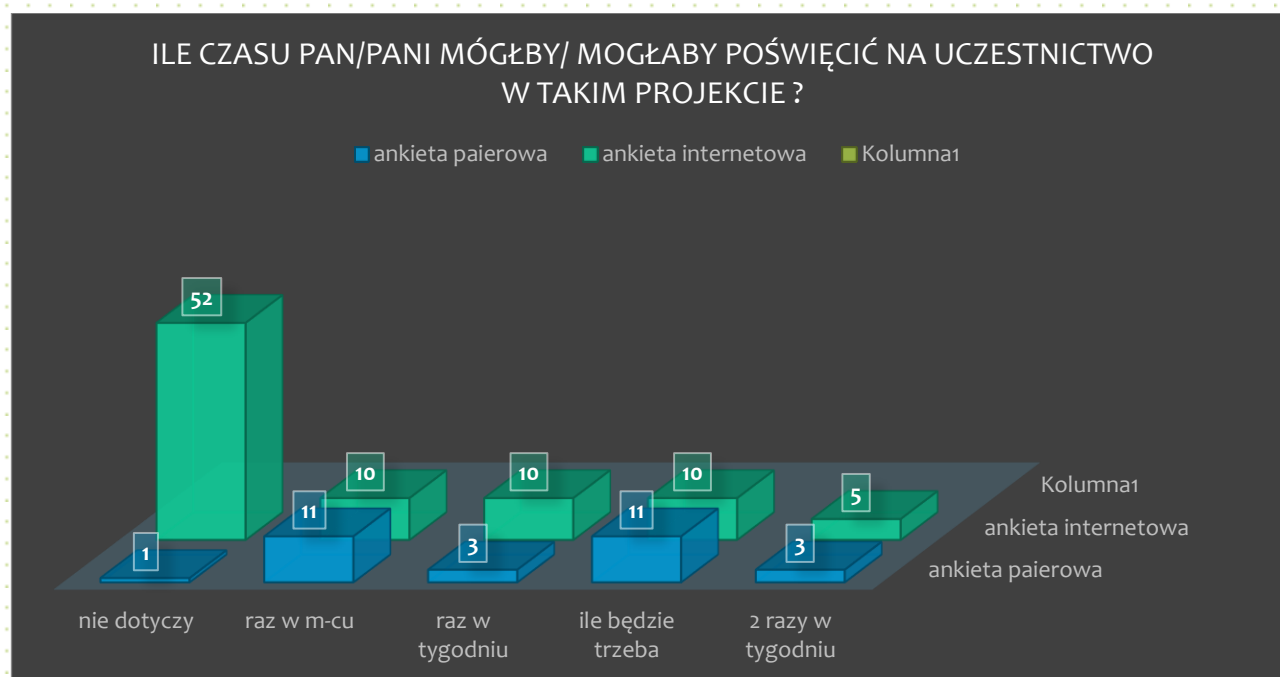
Źródło: opracowanie własne.

Przeważająca część odpowiedzi 59,2% wskazuje na fakt, że badani nie chcą pełnić żadnej roli – chcą być tylko uczestnikami inicjatyw. Pomoc w promocji, popularyzacji projektu oferuje 20,37% ankietowanych. Pomoc w kierowaniu, zarządzaniu projektem/inicjatywą zadeklarowało 7,4% badanych, a pomoc w prowadzeniu zajęć deklaruje 5,5%.

Kolejna grupa pytań dotyczyła preferencji ankietowanych. Jej celem było określenia jakie działania dla mieszkańców powinny być zorganizowane, żeby ludzie razem spędzali czas/ podejmowali wspólnie inicjatywy pro czytelnicze? Na pytanie (nr 23) jakich zagadnień powinny dotyczyć działania

biblioteczne najczęściej wskazywano na: klub czytelnika, spotkania autorskie, czytelnictwo na wsi, imprezy okolicznościowe popularyzujące rękodzieło, teatr.

Wykres 26. Ile czasu Pan/Pani mógłby/ mogłaby poświęcić na uczestnictwo w takim projekcie ?

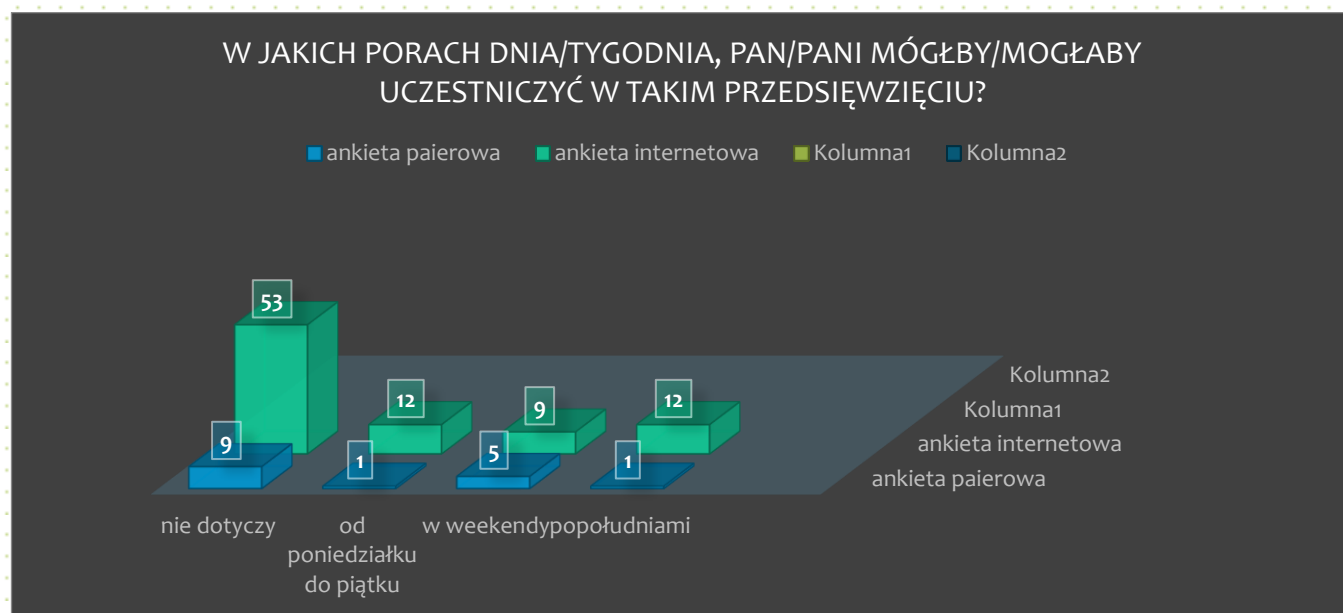

Źródło: opracowanie własne.

Co ciekawe, z uzyskanych informacji wynika, że jeżeli dana aktywność wpisuje się w potrzeby i oczekiwania odbiorców, to ci są gotowi poświęcić jej znacznie więcej czasu oraz deklarują znacznie większe zaangażowanie w jej realizację. Do wyliczenia wskaźnika procentowego przyjęto liczbę wszystkich odpowiedzi pomniejszoną o odpowiedź „nie dotyczy”. Aż 34,4%, wskazało, że może poświęcić czasu ile będzie trzeba. Tyle samo badanych wskazało gotowość 1 raz w miesiącu 1 godzinę. Raz 1 raz w tygodniu maksymalnie 1 godzinę zadeklarowało 21,6%. To wskazuje na fakt, jak duże znaczenie w odniesieniu do poziomu zaangażowania mieszkańców - ma oferta odpowiadająca na ich potrzeby i oczekiwania. Na uczestnictwo w zajęciach dwa razy w tygodniu maksymalnie 1 godzinę, skazało 12,7% odpowiedzi twierdzących.

Na koniec, badanych zapytano jeszcze o preferowane pory dnia/ tygodnia w jakich mogliby uczestniczyć w inicjatywach kulturalnych. Wskazane pory uczestnictwa potencjalnych mieszkańców w działania animacyjne i pro-czytelnicze organizowane w bibliotece, jasno wskazują, na deficyt czasowy uczestników badania, którzy wybierając na tego typu działania weekendy (35%), popołudnia w dni pracujące (32,5%), od poniedziałku do piątku popołudniami (32,5%) sugerują, że w pozostałym okresie nie mają czasu na tego typu działania.

Wykres 27. W jakich porach dnia/tygodnia, Pan/Pani mógłby/mogłaby uczestniczyć w takim przedsięwzięciu?

Źródło: opracowanie własne.

Widać wyraźnie, że formy uczestnictwa w czytelnictwie mieszkańców gminy oprócz zainteresowań warunkowane są przede wszystkim dostępnością wolnego czasu i oferty czytelniczej.

Ankieta „Wydzieranka”.

Ankieta “wydzieranka” miała formę prostego kwestionariusza zbudowanego w postaci kuponu, na którym odpowiedzi zaznacza się poprzez naddarcie odpowiedniego miejsca. Jest ona narzędziem zajmującym bardzo mało czasu i jest idealna do zastosowania na różnego rodzaju imprezach masowych.

W tej formie badań uczestniczyło łącznie 93 osoby w tym 54 Kobiety i 39 Mężczyzn z terenu Gminy Susiec w wieku:

Kategoria poniżej 18 lat: 71 osób

Kategoria 18-24 lat: 6 osób

Kategoria 25-35 lat: 3 osoby

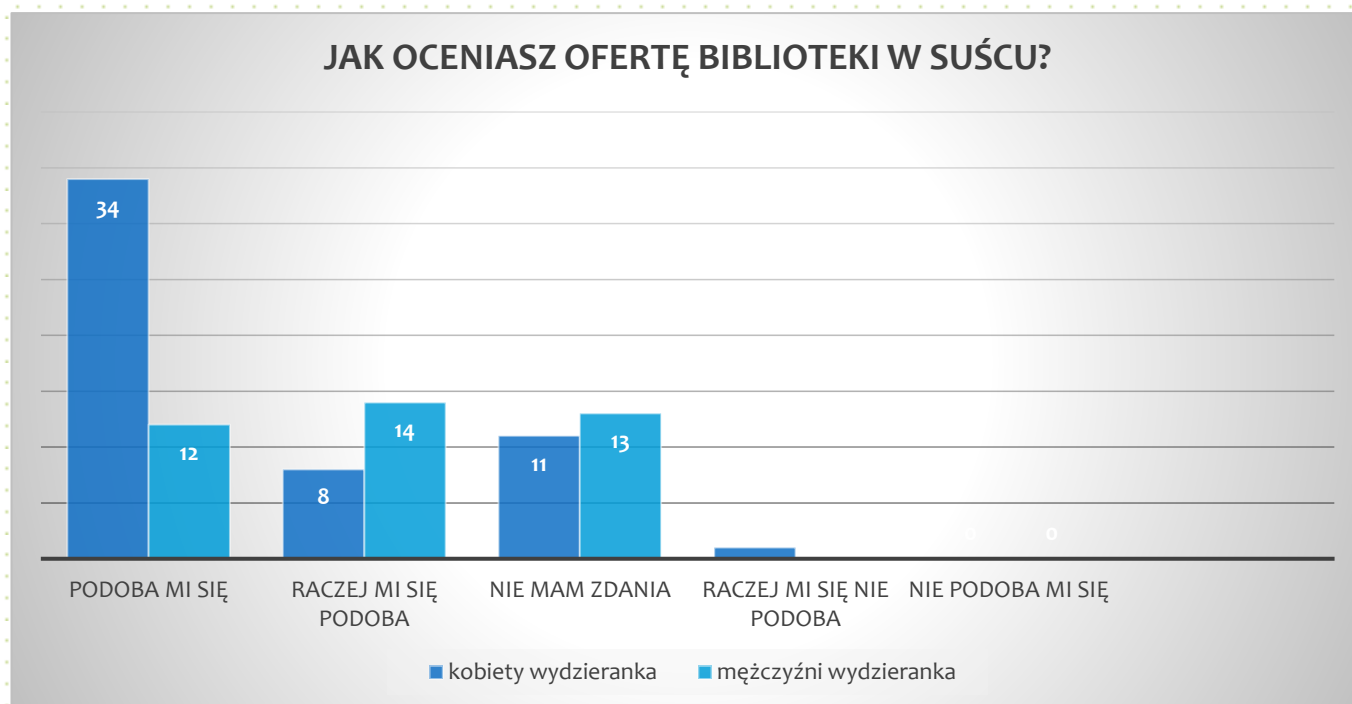
Kategoria 36-50 lat: 4 osoby

Kategoria 51-60 lat: 3 osoby

Kategoria powyżej 60 lat: 6 osób

Wydzieranka składała się z dwóch pytań merytorycznych zamkniętych i miało na celu poznanie oceny działań biblioteki przez badanych.

Wykres 28. Pytanie z wydzieranki: Jak oceniasz działalność biblioteki - Czy podoba się Panu/Pani oferta biblioteki w Suścu?

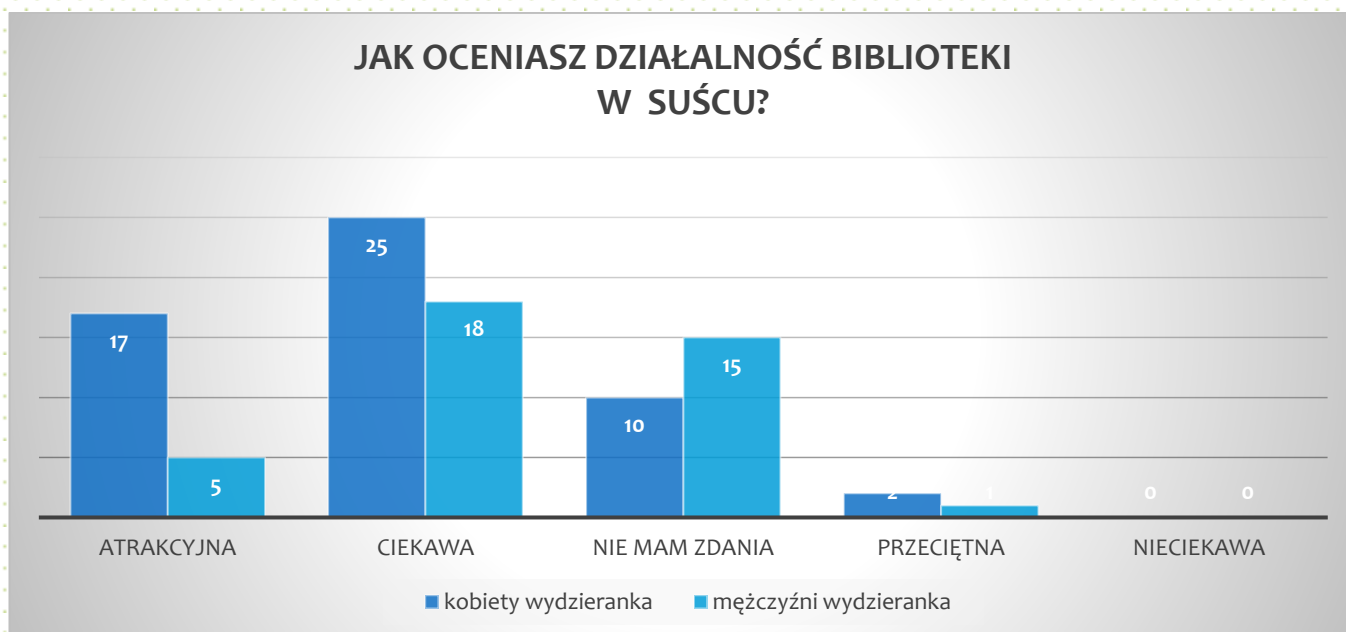
Źródło: opracowanie własne.

Z analizy danych wynika, że notowania biblioteki są całkiem dobre. Ocenę „podoba mi się” wystawiło łącznie 49,46% ankietowanych, „raczej mi się podoba” wskazało 23,65% mieszkańców a 25,80% badanych nie ma zdania. Z kolei tylko 1,07% (1 osoba) odpowiedziała, że „raczej jej się nie podoba”. Nikt, nie wskazał, że „mu się nie podoba”. Oceny negatywne stanowiły łącznie tylko 1,07% wszystkich odpowiedzi.

Z kolei działalność biblioteki dla 23,65% badanych, postrzegana jest jako „atrakcyjna” – w tym 73,91% kobiet. Z kolei 46,23% ankietowanych uznało starania biblioteki w Suścu za ciekawe. Nie ma zdania na ten temat 26,88% badanych w tym 60% to mężczyźni. Dla kolejnych 3,22% oferta biblioteki jest przeciętna. Nikt z badanych nie wskazał na odpowiedź „nieciekawa”.

Na pewno pomocne w tej sytuacji będzie przeanalizowanie zawartości oferty bibliotek w Suścu / Majdanie pod kątem większego dostosowania jej do potrzeb męskich beneficjentów, których było więcej przy odpowiedziach „nie mam zdania”. Może to wynikać z małej wiedzy na temat oferty bibliotek.

Wykres 29. Pytanie z wydzieranki: jak oceniasz działalność bibliotek z gminy Susiec?

Źródło: opracowanie własne.

Dopełnieniem obrazu potencjału czytelniczego Gminy Susiec, są informacje uzyskane podczas wywiadu z Wójtem Gminy Susiec – panem Zbigniewem Naklickim. Zapytany o to, jak postrzega wizję dalszego funkcjonowania biblioteki w Sućcu oraz jaka misja jego zdaniem powinna przyświecać tej instytucji, powiedział:

„Biblioteki pełnią ważną rolę w społeczeństwie, dostarczając dostęp do wiedzy, kultury i rozrywki. Wizja dalszego funkcjonowania biblioteki w Sućcu może obejmować różne aspekty, takie jak rozwijanie zbiorów książek i innych materiałów, wprowadzanie nowych technologii do udostępniania i poszukiwania informacji, organizowanie różnorodnych programów dla społeczności lokalnej oraz efektywne wykorzystanie przestrzeni bibliotecznej.

Co do misji biblioteki, może to być zależne od potrzeb i oczekiwań społeczności, której ta instytucja służy. Biblioteka może dążyć do promowania czytelnictwa i edukacji, wspierania rozwoju umiejętności informacyjnych, a także stanowić miejsce spotkań i integracji dla mieszkańców Sućca. Istotne jest również, aby biblioteka była otwarta i dostępna dla różnych grup społecznych, niezależnie od wieku, płci czy statusu społecznego. Ważne jest, aby misja biblioteki była stale ewaluowana i dostosowywana do zmieniających się potrzeb społeczności, aby nadal odgrywać istotną rolę w życiu lokalnej społeczności”.

REKOMENDACJE

- Inicjatywy czytelnicze łączące różne grupy i pokolenia. Spotkanie z osobami należącymi do różnych grup wiekowych, wychodzących poza krąg znanych osób,
- Działania animacyjne dające możliwość zaangażowania się odpowiednio do własnych możliwości i ograniczeń,
- Przedsięwzięcia budujące relacje z biblioteką
- Inicjatywy oparte na angażowaniu odbiorców w proces tworzenia na różnych etapach całego przedsięwzięcia,
- Projekty wykorzystujące potencjał muzeum, świetlic, GOSiR, szkół które mogą posłużyć za lokalne centra biblioteczne,
- Tworzenie inicjatyw dedykowanych konkretnym grupom odbiorców adekwatnie do ich potrzeb oczekiwań i możliwości,
- Działania wspierające wyrobienie nawyku CZYTELNICTWA, celem wzmocnienia zachowań czytelniczych w gminie,
- Działania ukierunkowane na budowanie lokalnej marki bazującej na potencjale osób, miejsc i tradycji np. lokalni pisarze, poeci, dziennikarze,
- Wspieranie informacyjne i organizacyjne mieszkańców/grup zainteresowanych poszerzeniem oferty czytelniczej dla swoich społeczności w tym lokalnych liderów, społeczników,
- Angażowanie dzieci i młodzieży do wspólnych inicjatyw bibliotecznych,
- Rozwój form promocji (wewnętrznej i zewnętrznej) dotyczącej organizowanych imprez kulturalnych, m. in. poprzez szerszą promocję imprez lokalnych, adekwatną do możliwości percepcyjnych różnych grup odbiorców (młodzież nie czyta tablic ogłoszeń i plakatów a seniorzy z kolei słabo poruszają się w internecie),
- Współpracę z instytucjami działającymi w gminie (stowarzyszenia, KGW, zespoły, OSP, szkoły) oraz z mediami (prasa, radio) w zakresie promocji i reklamy działalności biblioteki, celem poprawy przepływu informacji o organizowanych imprezach ogłaszanych konkursach i dotarcia do jak największej grupy potencjalnych odbiorców;

ZAKOŃCZENIE

We współczesnym świecie, zdominowanym przez twarde reguły gospodarki rynkowej, nastawionej na zysk - funkcjonowanie podmiotów takich jak biblioteka - dla których głównym motywem działania nie są cele ekonomiczne, lecz zaspakajanie potrzeb kulturalnych i edukacyjnych całej społeczności lokalnej, jest bardzo trudne.

W związku z tym, głównym celem długofalowych działań Susieckiej biblioteki wydaje się być **BUDOWANIE PRESTIŻU BIBLIOTEKI I CZYTANIA**, po to, aby „chodzenie” do biblioteki i czytanie stało się modne a sama biblioteka była miejscem ciekawym, atrakcyjnym, intrygującym i otwartym dla wszystkich.

Niewątpliwie Susiecka biblioteka posiada potencjał do stania się przestrzenią do spotkań, wspólnej pracy, działalności twórczej, promowania aktywności czytelniczej oraz odpoczynku i integracji społeczności. Do tego jednak konieczne jest podjęcie niezbędnych działań, wskazanych w diagnozie w formie rekomendacji, celem budowania atrakcyjnego wizerunku tej instytucji oraz oferty działań wpisujących się w potrzeby i oczekiwania mieszkańców w różnym wieku oraz zapewnienie dostępu on-line w tym prowadzenie działań promocyjnych celem budowania dobrego wizerunku instytucji oraz popularyzacji JEJ w przestrzeni internetowej, jako miejsca dostępnego i atrakcyjnego – idącego z czasem, postępem i nowoczesnymi trendami.

Tylko takie podejście zagwarantuje, większe zainteresowanie biblioteką, co przełoży się na sukcesywny wzrost liczby osób i organizacji skupionych wokół tej instytucji a co za tym idzie na większe zainteresowanie biblioteką i czytelnictwem- ludzi, organizacji i grup, które dotychczas nie korzystały z usług bibliotecznych lub robiły to sporadycznie i pomoże uczynić to miejsce atrakcyjną przestrzenią do spotkań.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ I POŚWIECONY CZAS :)

BIBLIOGRAFIA

Sprawozdanie „Działalność Biblioteki w Suścu oraz filii bibliotecznej w Majdanie Sopockim za I półrocze 2023 r.”

Diagnoza potrzeb kulturalnych gminy Susiec – 2017 rok.

Diagnoza potrzeb kulturalnych gminy Susiec – 2021 rok.

Raport o stanie gminy za 2022rok.

STRONY INTERNETOWE WYKORZYSTANE W DIAGNOZIE:

<https://www.nck.pl/dotacje-i-stypendia/dotacje/nprcz20/blisko>

<https://ugsusiec.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/2022-raport.pdf>

https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/7269/1/M_Jeziarska_Srodowiskowe_funkcje_bibliotek_publicznych.pdf

https://rcin.org.pl/Content/58071/PDF/WA51_78059_r2015-t40_SOW-Kolodziejczak.pdf

https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5493/14/6/1/biblioteki_publiczne_w_2021_r.pdf

https://www.nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/barbara_budynska_malgorzata_jeziarska_-_polityka_biblioteczna_i_finansowanie_bibliotek_publicznych_w_polsce.pdf

https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/7269/1/M_Jeziarska_Srodowiskowe_funkcje_bibliotek_publicznych.pdf

<http://stocznia.org.pl/narzedzia-do-ewaluacji-projektow-w-dziedzinie-edukacji-kulturalnej/%3C/p%3E>

[https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-t4_\(340\)/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-t4_\(340\)-s405-423/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-t4_\(340\)-s405-423.pdf](https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-t4_(340)/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-t4_(340)-s405-423/Acta_Universitatis_Nicolai_Copernici_Nauki_Humanistyczno_Spoleczne_Bibliologia-r2000-t4_(340)-s405-423.pdf)

W DOKUMENCIE WYKORZYSTANO PROGRAM CANVA